

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ศิรดา พระสงฆ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤศจิกายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

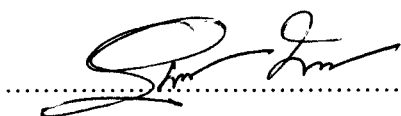
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นางสาวศิรดา พระสงฆ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

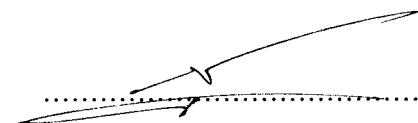
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานงานนิพนธ์

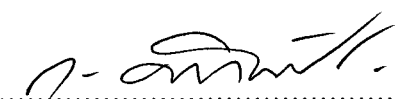
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.กิจจุเชต ไกรवास)

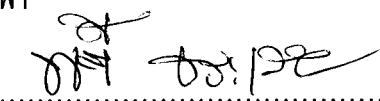
กรรมการ

(อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)

กรรมการและเลขานุการ

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนันย์ ธารเสนา)

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ดร. อุษณกร ทาวะรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร และ ดร.กิจฐเขต ไกรवास ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการคำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และความสะดวกในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนประชาชนและกรรมการชุมชน และประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ทุกชุมชน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตสาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ และส่งเสริมให้กำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

ศิรดา พระสงฆ์

57930302: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; ปร.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล

ศิริดา พระสงฆ์: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาล
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (FACTORS AFFECTING PEOPLE'S PARTICIPATION IN
DEVELOPMENT OF CHAOPRAYASURASAK MUNICIPALITY, SI RACHA DISTRICT IN
CHONBURI PROVINCE INDEPENDENT STUDY) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: อุษณากร
ทาวะรัมย์, ปร.ด. 120 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง คือ
ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา
จังหวัดชลบุรี ซึ่งมีจำนวน 45 ชุมชน จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานปัจจัย
ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ
(Multiple regression analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise method)

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ประชาชน
มีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการ
อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการติดตามประเมินผล
อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
เกี่ยวกับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านผู้นำชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
และผลการวัดระดับด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่าประชาชน
ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำกว่าเกณฑ์สูง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 (Beta = 0.604**) ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
และด้านผู้นำชุมชน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 36.50 (R²= 0.365)

57930302: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: FACTORS AFFECT PEOPLE'S PARTICIPATION IN MUNICIPALITY
DEVELOPMENT

SIRADA PRASONG: FACTORS AFFECTING PEOPLE'S PARTICIPATION IN
DEVELOPMENT OF CHAOPRAYASURASAK MUNICIPALITY, SI RACHA DISTRICT IN
CHONBURI PROVINCE INDEPENDENT STUDY. ADVISOR: AUSANAKORN TAVAROM,
D.P.A. 120 P. 2016.

The aims of this study are: 1) to study the level of people's participation in the development of Chaoprayasurasak Municipality, Si Racha District in Chonburi Province, and; 2) to study factors affecting people's participation in the development of Chaoprayasurasak Municipality. The samples are 400 people aged 18 years and over with housing registered in Chaoprayasurasak Municipality, from a total of 45 communities. Data were collected using questionnaires and analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation. Product moment correlation and stepwise multiple regression analysis were used for statistical hypotheses testing for factors affecting people's participation.

The results of the study are that people's participation in development of Chaoprayasurasak Municipality is overall at a medium level for gaining benefits, management, decision making and evaluation, respectively.

People's opinions in Chaoprayasurasak Municipality towards information recognition and community leaders are high. In addition, the test result of people's knowledge and understanding of participation in local development shows that most people have a low level of knowledge and understanding on this issue.

The test result of the hypotheses found that information recognition affected people's participation in the development of Chaoprayasurasak Municipality positively with the level of significance set at .01 level (Beta = 0.604**); whereas knowledge and understanding of participation in local development and community leaders do not affect people's participation in the development of Chaoprayasurasak Municipality, with regard to information recognition, it can forecast people's participation in the development of Chaoprayasurasak Municipality at the rate of 36.50 percent ($R^2 = 0.365$).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน.....	19
กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง.....	38
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาล.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
ที่มาของตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	71
เกณฑ์การแปลผล.....	72
4 ผลการวิจัย.....	75
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	75
ตอนที่ 2 การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี...	78
ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อช่องทางการรับ ข้อมูลข่าวสารของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์.....	80
ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่น.....	81
ตอนที่ 5 ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล ต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	83
ตอนที่ 6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	87
ตอนที่ 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี.....	93
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผลการวิจัย.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	103
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก.....	110
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	120

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	สถานการณ์คลังของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์..... 50
2	สรุปตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 60
3	แหล่งที่มาของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา..... 62
4	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 ชุมชน..... 65
5	เกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)..... 69
6	สรุปผลวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม..... 70
7	ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (ตอนที่ 2)..... 70
8	เกณฑ์คะแนนการวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น..... 74
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 396)..... 75
10	จำนวนร้อยละ อันดับ การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (n = 396)..... 78
11	จำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (n = 396)..... 80
12	จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (n = 396)..... 81
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น..... 83
14	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (n = 396)..... 83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
15	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับ ของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านผู้นำชุมชน (n = 396).....	85
16	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของ ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (n = 396).....	87
17	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (n = 396).....	88
18	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับ การมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (n = 396).....	90
19	จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล (n = 396).....	91
20	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามภาพรวมรายด้าน.....	93
21	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1) ความรู้ความเข้าใจ (X_2) ผู้นำชุมชน (X_3) และการมีส่วนร่วม (Y_1).....	94
22	ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี (Y_1).....	95
23	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	96

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff	14

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการประชาชนและต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจและมุ่งที่จะกระจายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญได้เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากมาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวไว้ด้วย การพัฒนาท้องถิ่นจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (โกวิทย์ พวงงาม, 2550, หน้า 3)

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ตั้งอยู่ในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ปัจจุบันมีการขยายตัวกลายเป็นชุมชนเมืองอย่างรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดด และไม่มีผังเมืองควบคุมการขยายตัว เนื่องจากเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมและมีพื้นที่ติดต่อเชื่อม โยงกับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง นิคมอุตสาหกรรม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการขยายตัวด้านอสังหาริมทรัพย์ บ้านจัดสรร ห้างเช่า ร้านค้า อาคารพาณิชย์ นอกจากนั้นในเขตเทศบาลยังมีพื้นที่ที่เป็นทั้งชุมชนเมืองและชนบท ซึ่งมีความแตกต่างกันในลักษณะของการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น รวมถึงสภาพปัญหาด้านต่าง ๆ ที่ตามมา ได้แก่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาจราจร ทั้งนี้ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างนี้เกิดจากแรงงานที่เคลื่อนย้ายเข้ามาในพื้นที่เทศบาล ซึ่งเป็นทั้งประชาชนที่ย้ายถิ่นฐาน ย้ายภูมิลำเนาจากที่เดิมมาเป็นประชาชนของเทศบาล รวมถึงประชาชนแฝงที่มาอาศัยอยู่เป็นการชั่วคราวและมีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากที่มาอาศัยอยู่ ทำให้เทศบาลไม่สามารถดูแลประชาชนได้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ เพราะในแหล่งที่ตั้งของชุมชนที่มีความแตกต่างกันอย่างมากมาอาศัยอยู่ร่วมกัน จึงส่งผลกระทบต่อต่าง ๆ เกิดขึ้นในเทศบาล ทำให้เทศบาลต้องใช้บุคลากรเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเข้าไปให้บริการกับประชาชน

และต้องพัฒนาการบริหารจัดการท้องถิ่นอยู่ตลอดเวลา (เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี, 2558)

ดังนั้น การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ของเทศบาล จำเป็นต้องอาศัยการเข้ามา
มีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพราะประชาชน
เป็นผู้ที่เข้าใจปัญหาและความต้องการในพื้นที่มากที่สุด โดยอาศัยผู้นำชุมชนในแต่ละชุมชน
ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเจตนารมณ์หลักของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และต่อเนื่องมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2550 และมีบัญญัติอยู่ในกฎหมายต่าง ๆ อีกมากมาย อีกทั้งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
หลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พุทธศักราช 2546 ได้ให้ความสำคัญของการให้
ประชาชนเป็นศูนย์กลาง ให้มีการปฏิรูประบบราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการบริหารราชการแผ่นดินอีกด้วย

ดังนั้น รัฐจึงใช้การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วม โครงการของรัฐ
โดยจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคน
มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจในเรื่องนั้น ๆ ทั้งนี้ข้อสำคัญที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม
จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วม
ของประชาชน ควรมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนเข้าถึงบริการของรัฐที่มีมาตรฐานและคุณภาพ
ซึ่งการมีส่วนร่วมที่มีศักยภาพของประชาชนจำเป็นต้องสร้างความพร้อม โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจ
และรับรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ในการให้บริการของรัฐกรณีที่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วม ทั้งนี้ความพยายาม
ที่จะสร้างการมีส่วนร่วมมีทั้งระดับการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ และร่วมตรวจสอบ มีการสร้าง
ระบบเชิงรุกของการมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมในทุกระดับของประชาชนในรูปแบบ
ที่หลากหลาย เพื่อเปิดช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นสะท้อนกลับไปพร้อม ๆ กัน
ทั้งนี้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายด้าน อาทิเช่น ด้านนโยบาย ด้านการพัฒนา
คุณภาพบริการ ด้านการจัดบริการ โดยชุมชน และด้านการตรวจสอบคุณภาพบริการ (สำนักงาน
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วม
ของประชาชน พบว่า ประชาชนไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผู้นำหมู่บ้าน
ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐไม่ให้ความสำคัญ
ต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง ประชาชนไม่มีความรู้และขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
และหมู่บ้านขาดความเข้มแข็ง (ชนาธิลป์ เลี้ยวทอง, 2553) ประชาชนไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม

รวมถึงหน่วยงานของรัฐไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง (วรรณ ทองแก้ว, 2554) และประชาชนขาดการมีส่วนร่วม เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจที่ถูกต้อง (อานิสงค์ โอทาทะวงศ์, 2556; ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง, 2553)

ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ในระดับใด และปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนา การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

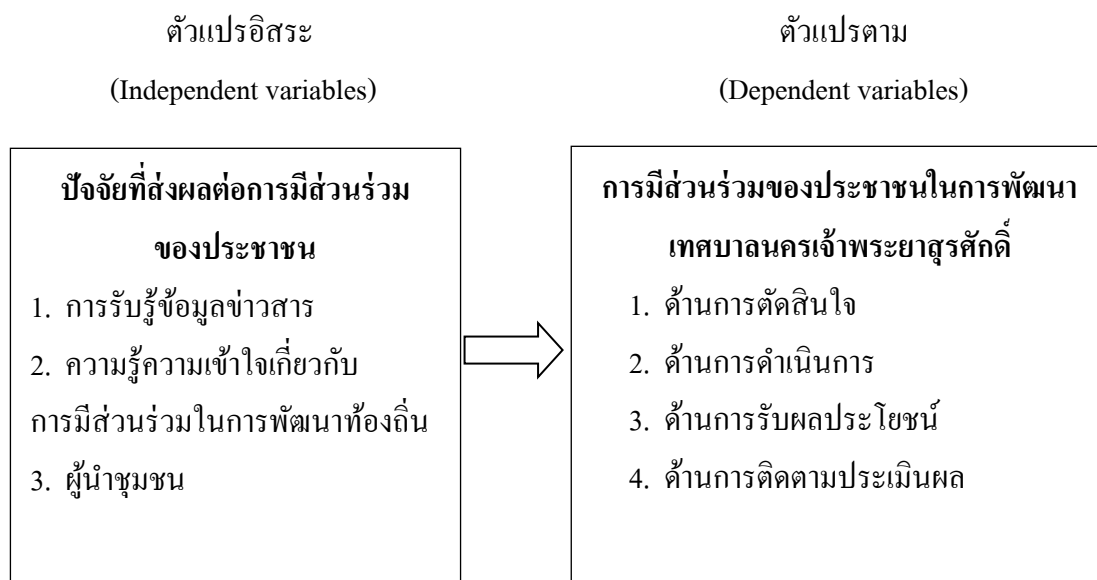
สมมติฐานการวิจัย

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
3. ผู้นำชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำแนวคิด ของ Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222 อ้างถึงใน ยุทธนา แดงนุ้ย, 2551, หน้า 6) มาศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชน และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ทำให้ได้ตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ได้แก่ 1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ไพศาล เรื่องวิรุจนากุล, 2554; วรรณ ทองแก้ว, 2554; อานิสงค์ โอทาทะวงศ์, 2556; กมล เข็มนาจัตร์, 2557) 2) ความรู้ความเข้าใจ

(ยุธนา แดงนุ้ย, 2551; ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง, 2553; รอยฮาน เจ๊ะหะ, 2554; อานิสงค์ โททาตะวงศ์, 2556; กมล เข็มนาจัตร์, 2557) และ 3) ผู้นำชุมชน (ประเดิม แพทย์รัมย์, 2556; กมล เข็มนาจัตร์, 2557) ดังกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ และลักษณะการมีส่วนร่วม ได้แก่ ในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล
2. ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ประกอบด้วย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และผู้นำชุมชน
3. เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับประชาชนของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล

ตัวแปรอิสระ มี 3 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น และผู้นำชุมชน

2. ขอบเขตด้านประชากรการวิจัย ได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

ประชากรการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ จำนวนทั้งสิ้น 96,139 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎรเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ณ กรกฎาคม 2559) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ที่ $N = 100,000$ จะต้องมีค่า = 384

3. ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่เดือนสิงหาคม-ตุลาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริหาร หรืออื่น ๆ ตามหน้าที่ เพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน โดยร่วมกันคิดพัฒนา ตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในศึกษาการมีส่วนร่วมครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งเป็นบทบาทในการตัดสินใจตามองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชน ในเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ โดยต้องมีความเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหา และวิเคราะห์ปัญหาก่อนการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ

2. ด้านการดำเนินการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในการทำประโยชน์ให้แก่เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความ

ช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภค การให้บริการประชาชน การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การช่วยเหลือด้านอาชีพ เป็นต้น

3. ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุน และปฏิบัติงานได้ หรือใช้ประโยชน์ได้ หรือการร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมในเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ได้อย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ ก็สามารถจะดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

4. ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ โดยการติดตามและการประเมินผลงานในการดำเนินการตามกิจกรรม การประเมินเปรียบเทียบกับนโยบายเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งควรมีความเที่ยงธรรม โดยการประเมิน อาจผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชน น่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินและเป็นกรเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่น ๆ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การรับรู้ของประชาชนที่ได้รับการแจ้งให้ทราบถึง รายละเอียดของการบริหารงานและดำเนินการต่าง ๆ ของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ รวมทั้ง ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ การประกาศเสียงตามสายในชุมชน การติดตั้ง ป้ายประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน การติดตั้งตู้รับร้องเรียนปัญหาของชุมชน การจัดประชุมคนในชุมชน ประจำเดือน สถานีวิทยุท้องถิ่น ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ผู้นำชุมชน คนในชุมชน

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ได้แก่ การจัดทำ ประชาคมหมู่บ้าน/ จัดทำแผนพัฒนา และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนผู้อาศัยในชุมชน และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งภายในชุมชนนั้นให้เป็นคณะกรรมการชุมชน และได้รับการแต่งตั้ง จากนายกเทศมนตรีให้ทำหน้าที่บริหารงานด้านต่าง ๆ ของชุมชน

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ หมายถึง หน่วยการบริหารราชการรูปแบบขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งได้รับการจัดตั้งโดยกระทรวงมหาดไทย ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

การพัฒนา หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในจะปรับปรุงคุณภาพชีวิต ของประชาชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ให้มีคุณภาพและมีความเจริญก้าวหน้า โดยผ่าน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ของเทศบาล

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพื้นที่เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป
เนื่องจากมีวุฒิภาวะในการตัดสินใจตอบแบบสอบถามได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” นี้ ผู้ศึกษาได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
 - 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำชุมชน
3. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
4. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. การกำหนดตัวแปรและที่มาของสมมติฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (2525-2529) เป็นต้นมา และรัฐได้ใช้การมีส่วนร่วมนี้เป็นเครื่องมือให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการของรัฐ นอกจากนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนยังถือเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญและจำเป็นในสังคมประชาธิปไตย กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกติกาสูงสุดของประเทศ สะท้อนเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างชัดเจน รวมถึงการปฏิรูปการบริหารงานภาครัฐภายใต้แนวคิดการบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม (Participatory governance) และแนวคิดธรรมาภิบาล (Good governance) ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีกฎหมายหลายฉบับประกันสิทธิของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมและคุ้มครอง คุ้มครองการมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่นกำหนดหน้าที่ของภาครัฐในการเปิดให้ประชาชนมามีส่วนร่วม อาทิเช่น พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 นอกจากนี้ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการยังกำหนด

เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือเป็นองค์ประกอบที่ขาดมิได้

การปกครองท้องถิ่น คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนปกครองตนเองหรือกำหนดวิถีชีวิต และอนาคตของชุมชนโดยคนในชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็น จะเห็นได้ว่าการกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งมาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง นอกจากนั้นยังกำหนดให้ส่งเสริม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชนได้ตรงจุด แก้ปัญหาได้รวดเร็ว สร้างความโปร่งใส รวมทั้งเป็นวิธีการที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ความเป็นเจ้าของชุมชน และเสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่น (อรทัย ก๊กผล, 2552, หน้า 9-10)

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ การเกิดขึ้นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เป็นรากฐานของการพัฒนาประชาธิปไตยนั่นเอง โดยที่คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความหมายดังนี้

จินตวิรุ์ เกษมสุข (2554, หน้า 1-2) อธิบายความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับต่าง ๆ ทางการจัดการบริหาร และทางการเมือง เพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน และยังสรุปความหมายของการมีส่วนร่วม ของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง

อรทัย ก๊กผล (2552, หน้า 17-18) อธิบายความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม อย่างแท้จริง ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระทางความคิด มีความรู้ ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมต่อกิจกรรมนั้น ๆ

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่การเมืองการปกครองที่เห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วม ของชาวชนบท เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังสามารถเป็นพื้นฐานมั่นคง สำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในบั้นปลาย และได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้น

ของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง และสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น การสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้ จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน การมีส่วนร่วมยังอธิบายได้ในหลายมิติ ทั้งในแง่ของมิติความลึกทั้งในเชิงกว้าง (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 5-6)

1. การมีส่วนร่วมในความหมายที่แคบ คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อ โครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาชาติ แต่ไม่ได้หวังว่าจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการหรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัว เพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อ โครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. การพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้น ๆ ด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น อาจเข้าใจอย่างกว้าง ๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษาองค์กรต่าง ๆ ในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายถึงว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายาม ตลอดจนความเป็นตัวของตัวเองที่จะเน้นการตามความริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการและความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมนับเป็นกระบวนการในการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็น

ต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน

องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

ถวิลวดี บุรีกุล (2551, หน้า 6) อธิบายการเสริมสร้างความสามารถของประชาชนให้มีความสามารถเข้าร่วมได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม 3 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดูว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายอย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

ทั้งนี้ มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

ซึ่งเป็นกลุ่มผู้อาจได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบ เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนผู้สนใจอีกด้วย จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2551, หน้า 6) อธิบายถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีรายละเอียดที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง ประชาชนมีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วม ไม่ว่าจะในรูปแบบใด ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ

3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค

แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

อรรถ กักพล (2552, หน้า 19) อธิบายถึงหลักการที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหา/ ตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและขีดความสามารถของแต่ละบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม
3. การมีส่วนร่วมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของเสรีภาพ/ อิสรภาพที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกหรือจัดให้มีการมีส่วนร่วมหรือไม่ ข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมนั้นต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือขู่เข็ญจากผู้ใดเหนือกว่า

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน

จินตวิริ์ เกษมสุข (2554, หน้า 3-4) อธิบายการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหา นั้น จำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อม ๆ กันในทุกระดับ ต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้สามารถสรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป แบ่งได้ 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการ โครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น
3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

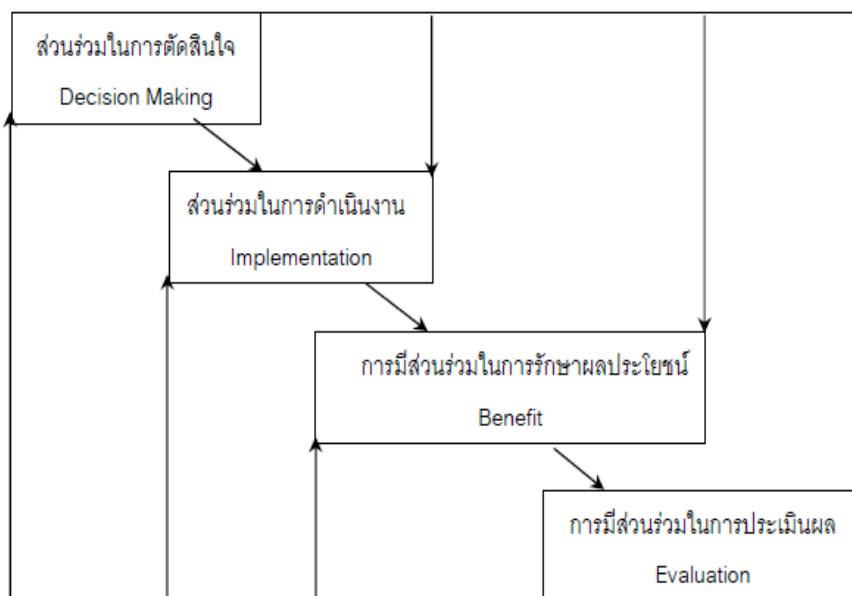
กระบวนการในการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222 อ้างถึงใน ยุทธนา แดงนุ้ย, 2551, หน้า 6)

ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือการวางแผนการตัดสินใจ (Decision making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (Evaluation)

ทั้งนี้ขึ้นของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff อธิบายดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 วงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 8)

ในกระบวนการของการตัดสินใจตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff ถูกนำมาใช้ในการศึกษาเป็นแนวคิดเพิ่มเติม ทั้งนี้จากการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2557) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ: เป็นกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน: จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์: ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น จากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล: การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

นอกจากการจำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมตามแนวดังกล่าวการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ (ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2557)

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา: ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองได้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น แต่อาจมองปัญหาไม่ได้เด่นชัด เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจึงเสมือนกระจกเงาผู้คอยสะท้อนภาพให้ชุมชนมองเห็นและวิเคราะห์ปัญหาได้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการกิจกรรม: การวางแผนการดำเนินการกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไวก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาพัฒนาประสบการณ์ของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน: ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบทอย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้ และในหลาย ๆ แห่งก็สามารถที่จะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลาย ๆ ประเภทได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดค้นทุนให้กับตนเองในการดำเนินงานและจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้น เพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ซึ่งต่างไปจากสภาพที่การลงทุนและการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอกจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนัก และการบำรุงรักษาจะไม่เกิดขึ้น เพราะรู้สึกไม่ใช่ชุมชน นอกจากนั้นการร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินการกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถจะดำเนินการกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน: ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการที่เข้าไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีผู้ได้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน การคำนึงถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็นการประเมินแล้ว

ยังแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินและเป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่น ๆ

อรทัย ก๊กผล (2552, หน้า 89) อธิบายการตัดสินใจในแต่ละประเด็นอาจมีรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไป โดยทั่วไปกระบวนการตัดสินใจมีอยู่ 4 ชั้น คือ

1. ชั้นการระบุปัญหา/ ความต้องการ
2. ชั้นการศึกษาทางเลือก
3. ชั้นการประเมินทางเลือก
4. ชั้นการเลือกทางเลือก

สำหรับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการมีส่วนร่วมนั้น เพื่อต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น เพื่อให้สาธารณชนทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและทางเลือก เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ หรือเพื่อพูดคุยกันถึงเกณฑ์การประเมิน ในขั้นนี้ยังรวมถึงการระบุถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูล เพื่อที่จะทำให้แต่ละขั้นตอนของการตัดสินใจมีความสมบูรณ์ ซึ่งเป็นเรื่องของการพิจารณาว่ามีข้อมูลอะไรที่หน่วยงานต้องให้กับสาธารณะ และข้อมูลอะไรที่หน่วยงานต้องการจากสาธารณะ เพื่อทำให้วัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นบรรลุผล ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการตัดสินใจ วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน และการแลกเปลี่ยนข้อมูล

จินตวีร์ เกษมสุข (2554, หน้า 3) ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการคิด ศึกษา และค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. มีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไข ปัญหา
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากร อย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
4. มีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม และประเมินผลการทำงาน การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการนำพาข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชน ไปสู่ประชาชนผู้เป็นเป้าหมาย สิ่งสำคัญในการกระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้น ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะถือว่าเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการติดต่อสื่อสารหรือแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น กล่าวคือ ประชาชน

มีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

การให้ประชาชนมีส่วนร่วมนั้นสามารถทำได้ในหลายระดับ ขึ้นอยู่กับรัฐบาลแต่ละยุคว่าจะให้ความสำคัญต่อประชาชนมากน้อยต่างกัน คือ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 8-9)

1. ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ หมายถึง ให้ประชาชนเข้าจัดการหรือดำเนินการเอง โดยไม่มีการติดต่อกับรัฐบาลก่อน ซึ่งอาจมีการโต้ตอบจากรัฐบาล ตัวอย่างเช่น การตั้งศาลเตี้ย การเดินขบวน การเข้ายึดสถานที่ของทางราชการเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม เป็นต้น
 2. ประชาชนและรัฐบาลร่วมกันแก้ปัญหา โดยมีอำนาจเท่าเทียมกัน ตัวอย่างเช่น โครงการทำความสะอาดหมู่บ้าน การสร้างถนน และขุดบ่อน้ำในหมู่บ้าน เป็นต้น
 3. ประชาชนเป็นที่ปรึกษา หมายถึง รัฐบาลขอความคิดเห็นจากประชาชนและตั้งใจที่จะกระทำการตามความเห็นนั้น แต่ก็ยังมีอำนาจที่จะไม่รับความคิดเห็นนั้นไปปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น การตั้งคณะกรรมการเพื่อการประสานงานระหว่างประชาชนและส่วนราชการ การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษา การประชุมกลุ่มย่อยเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น
 4. ประชาชนแสดงความคิดเห็น รัฐบาลให้โอกาสประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในบางเรื่อง แต่มักจะไม่นำความเห็นไปปฏิบัติ และยังมีอำนาจที่จะไม่รับฟังความคิดเห็นนั้น ตัวอย่างเช่น การประชุมใหญ่ที่ให้โอกาสประชาชนทุกคนได้แสดงความคิดเห็น การขอความเห็นในกฎระเบียบที่กำลังจะนำออกมาใช้
 5. ประชาชนรับทราบ เป็นการแถลงข่าวสารและ/หรือมติของรัฐบาลให้ประชาชนได้ทราบ ประชาชนอาจมีปฏิกิริยาโต้ตอบหรือไม่ก็ได้ เช่น การแถลงถึงโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้มีมติให้ดำเนินการ การริเริ่มกฎหมายต่าง ๆ และการเวนคืนที่ดิน
 6. รัฐบาลใช้อำนาจ กล่าวคือ รัฐบาลใช้อำนาจจัดการโดยไม่แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้า ตัวอย่างเช่น การสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดกรณีต่าง ๆ โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น
- อรรถัย กักผล (2552, หน้า 26-28) ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ว่าจะในหน่วยงานใดก็ตามเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา เพราะการมีส่วนร่วมมีคุณประโยชน์หลากหลายประการ อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่จะได้จากการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับความจริงใจและความจริงจังในการดำเนินการด้วย ประโยชน์โดยทั่วไป คือ
1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นต่าง ๆ จะช่วยให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่ครบถ้วนรอบคอบมากขึ้น

นอกจากนั้นยังช่วยให้เกิดทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบและได้รับการยอมรับมากขึ้น โดยเฉพาะการตัดสินใจที่กระทบกับประชาชนโดยตรง

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น รับทราบข้อมูล คำอธิบายต่าง ๆ เห็นประโยชน์ส่วนรวมที่จะได้รับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ แน่ใจว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีค่าใช้จ่ายและใช้ระยะเวลา แต่เมื่อประชาชนยอมรับ การนำโครงการไปสู่การปฏิบัติจะรวดเร็วขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้จะเห็นว่าโครงการของภาครัฐที่เร่งการตัดสินใจหรือปกปิด เมื่อประชาชนทราบภายหลังและต่อต้าน บางโครงการนำไปสู่การปฏิบัติไม่ได้ ถ้าช้าเป็นปี ๆ บางโครงการสามารถก่อสร้างได้เสร็จ และประชาชนไม่ยอมให้เข้าไปดำเนินการ กลายเป็นอนุสาวรีย์ร้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย งบประมาณดังกล่าวสามารถนำไปสร้างคุณประโยชน์ได้มากมาย

3. การสร้างฉันทามติ สำหรับสถานการณ์ปัจจุบันการสร้าง ฉันทามติอาจเป็นเรื่องยาก สังคมเรากลายร่างเป็นพหุลักษณะ และต้องยอมรับความหลากหลายแตกต่างทางความคิด กลไกที่ช่วยให้ความแตกต่างนั้น ได้มีการแลกเปลี่ยน คือ กลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทางหลักการ เราเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจช่วยป้องกันความขัดแย้งได้ แต่ในสังคมไทยที่ผ่านมา ภาครัฐมักดำเนินการตัดสินใจไปก่อน เมื่อประชาชนต่อต้านจึงจัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งช้าไปแล้ว หากเกิดเป็นความขัดแย้งขึ้น จำเป็นต้องใช้หลักการจัดการความขัดแย้งเข้ามาแทน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงสามารถช่วยลดความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ร่วมมือในการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อประสบความสำเร็จ จะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. ช่วยทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความใกล้ชิด สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้สึกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นของประชาชน ไม่ใช่เป็นของนักการเมืองเท่านั้น นอกจากนี้ด้วยความใกล้ชิด ผู้บริหารท้องถิ่นจะไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

6. ช่วยพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจและเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

7. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น การมีส่วนร่วมเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

สำหรับลำดับขั้นของการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมดำเนินการ และมีส่วนร่วมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีหลายระดับ ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ สามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากมากไปหาน้อยได้ โดยประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นที่ปรึกษา ประชาชนแสดงความคิดเห็น ประชาชนรับทราบ และรัฐบาลใช้อำนาจ การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับชุมชน หรือระดับประเทศ นับเป็นกระบวนการที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการพัฒนา วางแผน โครงการพัฒนาต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของและยินยอมปฏิบัติตามได้อย่างสมัครใจ และเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปในแนวทางที่สนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสำเร็จได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการหรือการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางจะช่วยให้เกิดข้อตกลงร่วมกันและมีการตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการบริหารจัดการกระบวนการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาแนวคิดและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980, pp. 219-222 อ้างถึงใน ยุทธนา แดงนุ้ย, 2551) แบ่งปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินการ 3) ด้านการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ความหมายการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

รัฐ กัณภัย (2558, หน้า 1) อธิบายความหมาย การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การได้รับข้อมูลข่าวสาร เป็นลักษณะของการรับส่งสารจากรัฐกับรัฐ รัฐกับประชาชน นักการเมืองกับประชาชน หรือพรรคการเมืองกับประชาชนประเภทหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคำสั่ง นโยบาย ความรู้ ความเข้าใจ การสื่อความที่ถูกต้อง ชัดเจน ไม่พาดพิงหรือให้ร้ายผู้หนึ่ง หรือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

โดยผู้สนทนาอาจจะเป็นโฆษกของรัฐ ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยตัวบุคคล ประชาชนทั่วไป ผู้ส่ง และการผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน โทรทัศน์ วิทยุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ หนังสือ ทั้งนี้ รัฐ กัมพูชา (2558) ยังได้ศึกษาการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต การแลกเปลี่ยนความรู้ระดับกลุ่มและครอบครัว มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

องค์ประกอบของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคคล มีดังต่อไปนี้ (ลักษณะ สิริวัฒน์, 2549, หน้า 50)

1. ความตั้งใจ (Attention) คือ การเอาใจใส่ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้น การรับรู้จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สิ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของคนแยกได้ดังนี้

1.1 สิ่งเร้าภายนอก คุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่ดึงดูดความตั้งใจหรือความสนใจ ที่มีต่อข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ คือ ระดับการจูงใจด้วยความที่น่าสนใจ โดยมีสื่อชนิดต่าง ๆ รวมถึงวิธีการนำเสนอของสิ่งเร้าที่เผยแพร่ข้อมูลนั้นซ้ำ ๆ

1.2 สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการหรือความหวังในข้อมูลข่าวสาร แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 ความสนใจชั่วขณะ (Momentary interest) ได้แก่ ความสนใจที่มีต่อข้อมูลข่าวสารในขณะนั้น ๆ

1.2.2 ความสนใจที่ติดเป็นนิสัย (Habitual interest) ได้แก่ ความสนใจเดิมที่บุคคลติดเป็นนิสัย คนที่มีความพร้อมที่จะเลือกรับรู้ข้อมูลข่าวสารในสื่อต่าง ๆ เช่น การเปิดอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน การฟังเสียงตามสาย ซึ่งเป็นสื่อที่น่าสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามความสนใจเดิมของตน

2. การเตรียมพร้อมที่จะรับ (Preparatory set) หมายถึง สภาพของจิตใจที่สงบและแน่วแน่ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงสิ่งเดียว การรับรู้พร้อมที่จะเกิดขึ้นได้

3. ความต้องการ หมายถึง สภาพจิตใจที่อยากรู้อยากเห็นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเป็นความอยากได้ การรับรู้ในข่าวสารที่เกิดขึ้นก็ทำให้การรับรู้ข่าวสารนั้นมีประสิทธิภาพ

โชติกา ธรรมวิเศษ (2559) อธิบายองค์ประกอบการรับรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. สิ่งเร้า (Stimulus) ที่จะทำให้เกิดการรับรู้ เช่น สถานการณ์ เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมรอบกาย ที่เป็น คน สัตว์ และสิ่งของ

2. ประสาทสัมผัส (Sense organs) ที่ทำให้เกิดความรู้สึกสัมผัส เช่น ตาหู จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส และผิวหนังรู้ร้อนหนาว

3. ประสบการณ์หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าที่เราสัมผัส

4. การแปลความหมายของสิ่งที่เราสัมผัส สิ่งที่เคยพบเห็นมาแล้ว ย่อมจะอยู่ในความทรงจำของสมอง เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้า สมองก็จะทำหน้าที่ทบทวนกับความรู้ที่มีอยู่เดิมว่าสิ่งเร้านั้นคืออะไร

ประเภทการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ประเภทของการรับรู้ คือ การรับรู้ก่อให้เกิดการสัมผัสกับกระบวนการรับรู้ การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยสิ่งเร้าจากภายนอกเข้ามากระทบระบบประสาทสัมผัสที่ทำหน้าที่รับความรู้สึก แล้วส่งข้อมูลการรู้สึกนั้นไปยังสมอง ซึ่งประกอบด้วย การมองเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส และการสัมผัสผิว ซึ่งเป็นบทบาทของประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของการรับรู้ ดังนี้ (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2549, หน้า 51)

1. การมองเห็น เกิดโดยผ่านสายตามีสิ่งเร้า คือ แสง และแสงกระตุ้นเซลล์ประสาทรับความรู้สึกในจอตา เซลล์ประสาทตาดำจะนำความรู้สึกที่ตาส่งไปยังสมอง เซลล์ประสาทที่สมองจะส่งกระแสความรู้สึกกลับมาที่ประสาทการมองเห็น

ดังนั้น การใช้ภาพประกอบข้อความหรือการใช้เน้นคำหรือหัวข้อใหญ่เพื่อกระตุ้นให้มองเห็นได้ชัดเจน

2. การได้ยิน เกิดโดยผ่านทางหูเมื่อมีการสั่นสะเทือนหรือคลื่นเสียงจะเป็นตัวกระตุ้นที่อวัยวะรับรู้ทางเสียง รับกันเป็นทอด ๆ จากหูส่วนนอก หูส่วนกลาง หูชั้นใน ซึ่งความเหลวที่อยู่ในโพรงหูเป็นรูปหอยทากจะรับประสาทความรู้สึกแล้วถูกส่งไปยังกระแสประสาทนำความรู้สึกสู่สมอง โดยผ่านประสาทการได้ยิน

สิทธิการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ ประกอบกับได้มีประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารของราชการไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบ ที่ทำการของหน่วยงานของรัฐ โดยเรียกสถานที่ที่จัดเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารและให้บริการว่าศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้สิทธิการรับข้อมูลของประชาชนมีหลายประการ ดังมาตราต่าง ๆ ต่อไปนี้ (สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล, 2552) ดังนี้

มาตรา 6 สิทธิในการขอคำปรึกษาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะเป็นหน่วยงานทางวิชาการและธุรการให้แก่คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการและคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

มาตรา 9 สิทธิเข้าตรวจดูข้อมูลข่าวสารของราชการ บุคคลไม่ว่าจะมีส่วนได้เสียเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม ย่อมมีสิทธิเข้าตรวจดู ขอสำเนา หรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสารของราชการ

มาตรา 11 สิทธิขอข้อมูลข่าวสารอื่นใดของราชการ นอกจากข้อมูลข่าวสารของราชการที่ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว หรือที่จัดไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้แล้ว หรือที่มีการจัดให้ประชาชนได้ค้นคว้าตามมาตรา 26 แล้ว โดยคำขอนั้นได้ระบุข้อมูลข่าวสารที่ต้องการในลักษณะที่อาจเข้าใจได้ตามสมควร

มาตรา 25 วรรค 1 สิทธิที่จะได้รู้ถึงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับงาน ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องให้กับบุคคลนั้นหรือผู้กระทำแทนได้ตรวจดูหรือได้รับสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับบุคคลนั้น

มาตรา 25 วรรค 5 สิทธิในการดำเนินการแทนผู้เยาว์คนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเจ้าของข้อมูลถึงแก่กรรม ตามมาตรา 23 เกี่ยวกับการขอข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลหรือการแจ้งข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลไปยังที่ใดของบุคคลดังกล่าว มาตรา 24 เกี่ยวกับการให้ความยินยอมให้หน่วยงานของรัฐที่ควบคุมดูแลข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของคนเปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่น และมาตรา 25 เกี่ยวกับการได้รู้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตน การขอให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือลงข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่ไม่ถูกต้องตามที่ป็นจริง รวมทั้งมีสิทธิอุทธรณ์ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่ง ไม่ยินยอมแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารนี้

มาตรา 13 สิทธิในการร้องเรียน ผู้ใดเห็นว่าหน่วยงานของรัฐไม่จัดพิมพ์ข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 7 หรือไม่จัดข้อมูลข่าวสารไว้ให้ประชาชนตรวจดูได้ตามมาตรา 9 หรือไม่จัดทำข้อมูลข่าวสารให้แก่ตนตามมาตรา 11 หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความสะดวก โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้นั้นมีสิทธิร้องเรียนต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 15 หรือคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านตามมาตรา 17 หรือคำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามมาตรา 25

สิทธิในการอุทธรณ์ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารใดตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 หรือมีคำสั่งไม่รับฟังคำคัดค้านของผู้มีประโยชน์ได้เสียตามมาตรา 17 ผู้นั้นอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งนั้น โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ (มาตรา 18) แต่ถ้าอุทธรณ์คำสั่งไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือลบข้อมูลข่าวสารให้ตรวจตามที่มีคำขอ ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผย

ข้อมูลข่าวสารภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ให้เจ้าของข้อมูลมีสิทธิร้องขอให้หน่วยงานของรัฐหมายเหตุคำขอของคนแนบไว้กับข้อมูลข่าวสาร ส่วนที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 (อ้างถึงใน สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2552, หน้า 3-4) กำหนดวิธีการในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารด้วยกัน 4 วิธี ดังนี้

1. เปิดเผยโดยการนำข้อมูลข่าวสารที่กฎหมายกำหนดลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีนี้ ประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและการจัดองค์การ สรุปลำเนาหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน สถานที่ติดต่อเพื่อขอรับข้อมูลข่าวสาร กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียนที่จัดให้มีขึ้น โดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

2. เปิดเผยโดยการตั้งแสดงไว้ในสถานที่ที่หน่วยงานจัดเตรียมไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจดูได้ด้วยตนเอง ข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผยโดยวิธีนี้ประกอบด้วย ผลการพิจารณาหรือคำวินิจฉัย ที่มีผล โดยตรงต่อเอกชน นโยบายหรือการตีความที่ไม่เข้าข่ายต้องลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา 7 (4) แผนงาน โครงการและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของปีที่กำลังดำเนินการ คู่มือหรือคำสั่งเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของเอกชน สิ่งพิมพ์ที่ได้มีการอ้างอิงถึงตามมาตรา 7 วรรคสอง สัญญาสัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาด ตัดตอนหรือสัญญาาร่วมทุนกับเอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ มติคณะรัฐมนตรี หรือมติคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยกฎหมาย หรือโดยมติคณะรัฐมนตรี และข้อมูลข่าวสารอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนด

3. เปิดเผยตามที่ประชาชนมีคำขอเป็นการเฉพาะราย ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่จะขอให้เปิดเผย โดยวิธีนี้เป็นข้อมูลข่าวสารที่อยู่นอกเหนือจากข้อ 1 และข้อ 2 ดังกล่าวข้างต้น

4. การเปิดเผยโดยหอดจดหมายเหตุแห่งชาติ ข้อมูลข่าวสารของราชการที่จะเปิดเผย โดยวิธีนี้ คือ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้า เป็นการทั่วไป

เมื่อได้ทราบถึงวิธีการเปิดเผยทั้ง 4 วิธี ดังกล่าวข้างต้นแล้ว กล่าวได้ว่า ประชาชนจะสามารถ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการได้ดังนี้ (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2552, หน้า 4)

1. โดยการตรวจค้นได้จากราชกิจจานุเบกษา สำหรับข้อมูลข่าวสารที่ต้องเปิดเผย โดยวิธีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษามาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

2. โดยการใช้อำนาจหน้าที่ที่ตนมีอยู่ ๓ สถานที่ที่หน่วยงานกำหนด และจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารนั้นไว้ สำหรับข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

3. โดยการไปใช้สิทธิขอข้อมูล โดยการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่จัดเก็บหรือครอบครองดูแลข้อมูลข่าวสารที่ต้องการขออนุญาต สำหรับข้อมูลข่าวสารของราชการปกติทั่วไป

4. โดยการให้บริการศึกษาค้นคว้า ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ สำหรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ได้ให้สิทธิแก่ประชาชนเจ้าของข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลมีสิทธิขอตรวจดูข้อมูลข่าวสารของตนหรือเกี่ยวกับตนเองได้และกำหนดว่า ถ้าพบว่าข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล ซึ่งหน่วยงานของรัฐจัดเก็บไว้ไม่ถูกต้อง ประชาชนผู้เป็นเจ้าของข้อมูลย่อมมีสิทธิทำคำขอเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขข้อมูลข่าวสารดังนั้นได้ ทั้งนี้ เพื่อมิให้มีการนำข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดไปใช้ให้เกิดผลร้ายแก่บุคคล และจะขอสำเนาข้อมูลข่าวสารนั้นก็ได้ และในกรณีที่ประชาชนต้องการทราบข้อมูลข่าวสารของราชการเรื่องหนึ่งเรื่องใด ให้ศึกษาและพิจารณาก่อนว่าข้อมูลข่าวสารที่ต้องการทราบนั้น เกี่ยวข้องและอยู่ในความดูแลของหน่วยงานของรัฐแห่งใด แต่ในกรณีที่ไม่ทราบจริง ๆ ว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใดเป็นผู้ครอบครองข้อมูลข่าวสารนั้น ให้ไปยื่นคำขอข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ ณ หน่วยงานของรัฐที่อยู่ใกล้และสะดวกที่สุด โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่รับคำขอจะต้องให้คำแนะนำที่ถูกต้อง เพื่อไปยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมข้อมูลข่าวสารนั้น โดยไม่ชักช้า (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 2552, หน้า 5 และหน้า 9)

ทั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับ 2540 จนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในทางการเมืองและการบริหาร ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตราต่าง ๆ ดังนี้ (อรทัย ก๊กผล, 2552, หน้า 45-53)

มาตรา 56 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือส่วนได้เสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น หรือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 57 บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ

หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

มาตรา 58 บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครอง อันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

มาตรา 59 บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
5. ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอ

จากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชน ในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสาม ให้นำบทบัญญัติมาตรา 168 วรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม

จึงสรุปได้ว่า การรับรู้ของประชาชนที่ได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของการบริหารงานและดำเนินการต่าง ๆ ของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้แก่ การประกาศเสียงตามสาย ในชุมชน การติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน การติดตั้งตู้รับร้องเรียนปัญหาของชุมชน การจัดประชุมคนในชุมชนประจำเดือน สถานีวิทยุท้องถิ่น ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ ผู้นำชุมชน คนในชุมชน เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ

ความหมายความรู้ความเข้าใจ

ความรู้ (Knowledge)

Wikstrom and Normann (1994, p. 9) ให้ความหมายของความรู้ไว้ 3 ความหมาย ดังนี้

1. ความรู้ คือ ความคุ้นเคยกับข้อเท็จจริง (Fact)
2. ความรู้ คือ ความจริง (Truths) หรือหลักการ โดยทั่วไป (Principles)
3. ความรู้เป็นสิ่งที่รู้ (Known) หรืออาจจะรู้ (May be known) ซึ่งตรงกับจิตสำนึก

หรือความสนใจ (Awareness)

Bloom (1971) ได้อธิบายว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ทำให้ทราบถึงความสามารถในการจำและระลึกถึงเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เคยพบมาแล้ว แบ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา และความรู้เกี่ยวกับกลวิธี และการดำเนินการที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สุภาภรณ์ จันทร์พัฒนา (2546) ได้ศึกษาทฤษฎีของบลูม ซึ่งได้จำแนกพฤติกรรมด้านความรู้ออกเป็น 6 ระดับ โดยเรียงตามลำดับชั้นความสามารถจากต่ำไปสูง ดังนี้

1. ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำหรือรู้สึกได้ แต่ไม่ใช่การใช้ความเข้าใจไปตีความหมายในเรื่องนั้น ๆ แบ่งออกเป็น ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่องซึ่งเป็นข้อเท็จจริง วิธีดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี โครงสร้าง และหลักการ

2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็นการแปลความ การตีความ การขยายความ

3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถนำเอาสิ่งที่ได้ประสมมา เช่น แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือนำไปใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวออกเป็นส่วนประกอบย่อย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบส่วนย่อยและหลักการหรือทฤษฎี เพื่อให้เข้าใจ เรื่องราวต่าง ๆ

5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการนำเอาเรื่องราวหรือส่วนประกอบย่อย มาเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยมีการดัดแปลง ริเริ่ม สร้างสรรค์ ปรับปรุงของเก่าให้มีคุณค่าขึ้น

เกษม วัฒนชัย (2544, หน้า 39-40) อธิบายความหมายคำว่า “ความรู้” หมายถึง การรวบรวม ความคิดของมนุษย์จัดให้เป็นหมวดหมู่และประมวลสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สิ่งที่เป็นสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นสาระในระบบข้อมูลข่าวสาร และในส่วนของสุภากรณ์ จันทรพัฒนะ (2546) ได้อธิบายความหมายความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถ จับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ทั้งในด้านภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็นการแปลความ การตีความ การขยายความ และวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2557)

อธิบายความหมาย ความเข้าใจ คือ กระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถครุ่นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถไข่มโนทัศน์ (Concept) เพื่อจัดกับกับสิ่งนั้นได้ อย่างเพียงพอ จึงสรุปความหมายความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การรวบรวมความคิดหรือการจัดหมวดหมู่ ของข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสิ่งทางกายภาพ ได้แก่ บุคคล สถานการณ์ และสาร โดยสามารถนำมา แปลความหมายจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รวบรวมไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

องค์ประกอบสำคัญของความรู้ความเข้าใจ

อัญญาณี คล้ายสมบูรณ์ (2550, หน้า 14) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่มีความสำคัญ กับความรู้ความเข้าใจ มีดังนี้

1. คน ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นแหล่งความรู้และเป็นสิ่งที่ส่งผล ต่อการนำความรู้สู่ความเข้าใจและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือเพื่อให้คนสามารถค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน เพื่อนำไป เป็นฐานความรู้และส่งผลต่อความเข้าใจที่จะนำไปใช้อย่างง่ายและรวดเร็วขึ้น
3. กระบวนการความรู้ นั้น เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งความรู้ไปเรียนรู้ จนเกิดความเข้าใจ และให้ผู้ใช้สามารถนำไปปรับปรุงและสร้างนวัตกรรมได้

องค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนนี้ จะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการอย่างสมดุล ความรู้ ความเข้าใจ จึงมีความสำคัญต่อบุคลากร เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมต่อสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรในองค์กรให้เป็นบุคลากร ที่มีประสิทธิภาพและมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติการหรือนำไปใช้ในการดำเนินการได้

กระบวนการจัดการความรู้ความเข้าใจ

กระบวนการจัดการความรู้ความเข้าใจ เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการความรู้ ความเข้าใจ มี 7 ขั้นตอน คือ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2552)

1. การบ่งชี้ความรู้ความเข้าใจ เป็นการพิจารณาว่าองค์กรมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ เป้าหมายคืออะไร และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เราจำเป็นต้องใช้อะไร ขณะนี้เรามีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร
2. การสร้างและแสวงหาความรู้ความเข้าใจ เช่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจใหม่ แสวงหาความรู้ความเข้าใจจากภายนอก รักษาความรู้เก่า ซึ่งสามารถกำจัดความรู้ที่ใช้อยู่ไม่ได้แล้ว
3. การจัดการความรู้ความเข้าใจให้เป็นระบบ เป็นการวาง โครงสร้างความรู้ ความเข้าใจ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต
4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ความเข้าใจ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสาร ให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาเดียวกัน ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์ เพื่อรวบรวมและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
5. การเข้าถึงความรู้ความเข้าใจ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้เข้าถึงความรู้และส่งผล ต่อความเข้าใจที่สามารถเลือกใช้ตามความต้องการได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้ เช่น ระบบเทคโนโลยี สารสนเทศ (IT) Web board บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็น Explicit knowledge อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือกรณีเป็น Tacit knowledge จัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพและนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปจัดระบบข้อมูล ในแต่ละประเด็นและส่งผลให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่รวบรวมได้

7. การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้ จากสร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ในไปใช้ เกิดการเรียนรู้ ส่งผลต่อความเข้าใจ ทำให้เกิด ประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนความรู้ความเข้าใจได้ต่อไป

ประเภทของความรู้ความเข้าใจ

ประเภทของความรู้

แนวคิดในการแบ่งประเภทความรู้ที่น่าสนใจและได้รับความนิยมน้อยแพร่หลาย เป็นของ Michel Polanyi และ Ikujiro Nonaka (1995 อ้างถึงใน บุญดี บุญญาภิกิจ, 2547) โดยเป็นแนวคิดที่แบ่งความรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความรู้ทั่วไป หรือความรู้ชัดแจ้ง (Explicit knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ บางครั้งเรียกว่า เป็นความรู้แบบรูปธรรม การจัดการความรู้เด่นชัด โดยมุ่งเน้นไปที่การเข้าถึงแหล่งความรู้ตรวจสอบ และตีความได้ เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดความรู้ใหม่แล้วนำมาสรุปไว้ สำหรับใช้อ้างอิงหรือให้ผู้อื่น เข้าถึงข้อมูลได้ต่อไป

2. ความรู้เฉพาะตัว หรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จาก ประสบการณ์ พรสวรรค์ หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ทักษะ ในการทำงาน งานฝีมือ การจัดการความรู้ซ่อนเร้น จะให้ความสำคัญในการจัดเวที เพื่อให้มีการแบ่งปัน ความรู้ที่อยู่ในตัวผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและนำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ที่แต่ละคน สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ต่อไป

ในการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เป็นการศึกษาสิ่งที่ประชาชนในเขต เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาล ได้แก่ การจัดทำประชาคมหมู่บ้าน/ จัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาล

แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ความหมายของผู้นำ

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้นำไว้หลายท่าน จึงขอเสนอเพื่อความเข้าใจดังต่อไปนี้ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548, หน้า 12) ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่าหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นศิลปะและทักษะในการบริหารที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้นำองค์กร

Fiedler (1988 อ้างถึงใน ดิน ปรัชพทธี, 2534, หน้า 616) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า การที่ผู้นำมีอำนาจเหนือผู้อื่น อำนาจเหนือผู้อื่นนี้จะช่วยให้ผู้นำสามารถปฏิบัติงาน ซึ่งเขาไม่สามารถปฏิบัติงานได้คนเดียวเป็นผู้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม อำนาจเหนือผู้อื่นของผู้นำยังรวมไปถึงการหามาตรการที่จะทำให้ผู้ตามได้ยอมรับ หรืออย่างน้อยก็เต็มใจที่จะปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้นำด้วย

ดิน ปรัชพทธี (2534, หน้า 618) ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่บุคคลหนึ่ง (ผู้นำ) พยายามที่จะให้กำลังสมอง กำลังภายใน กำลังใจ เพื่อจูงใจหรือคลอใจให้ผู้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เป็นไปตามความประสงค์ของตนและเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และการจูงใจหรือคลอใจเช่นนั้นจะต้องไม่เป็นการบังคับ ตลอดจนต้องได้รับความยินยอมจากผู้ตามด้วย

องค์ประกอบของภาวะผู้นำ

ภาววัฒน์ พันธุ์แพ (2546, หน้า 13 อ้างถึงใน คณิงนิจ ธรรมทิ, 2553, หน้า 8)

กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำว่านอกจากจะมีผู้นำเป็นส่วนสำคัญแล้ว ยังประกอบไปด้วย

1. ผู้ตาม ถ้าไม่มีผู้ตามแล้วก็จะเกิดผู้นำไม่ได้ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงมีความสัมพันธ์กับผู้ตามอย่างใกล้ชิด สัมพันธภาพระหว่างผู้นำกับผู้ตามที่ดีนั้น ย่อมแปรไปตามชนิดหรือแบบของผู้ตาม
2. สถานการณ์ นอกจากผู้ตามแล้ว สถานการณ์จะเข้ามามีส่วนในการกำหนดประเภทหรือแบบของผู้นำ บุคคลหนึ่งอาจจะเป็นผู้นำในสถานการณ์หนึ่ง แต่กลายมาเป็นผู้ตามในอีกสถานการณ์หนึ่ง ดังนั้น สถานการณ์ที่แตกต่างกัน ย่อมต้องการผู้นำแบบที่ต่างกัน เนื่องจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ในองค์กรต่าง ๆ มีลักษณะแตกต่างกัน

Stogdill (1979 อ้างถึงใน คณิงนิจ ธรรมทิ, 2553, หน้า 8) ได้สรุปจากงานศึกษาค้นคว้าพบว่า ลักษณะผู้นำที่สำคัญทำให้เกิดภาวะผู้นำสูง ประกอบด้วย

1. ความตื่นตัวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมอยู่เสมอ ทำให้รับรู้ความเป็นจริงได้เร็ว
2. ความสามารถในการปรับตัว เมื่อรับรู้แล้วต้องตามด้วยความสามารถในการปรับตัวหาไม่แล้ว สภาพดังกล่าวจะกระทบในทางเสียหายต่อตนเองและองค์กร
3. ความมุ่งมั่นทะเยอทะยานสู่ความสำเร็จ ถือเป็นพลังสำคัญที่กระตุ้นให้ทุกคนทำหน้าที่ให้สำเร็จ เป็นบุคคลและองค์กรแห่งความสำเร็จ
4. ความเปิดเผย ตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความไว้วางใจ เชื่อใจ เพราะความเร้นลับและมีเลศนัย ย่อมนำมาซึ่งความเคลือบแคลงสงสัย ลดพลังขององค์กร
5. ความร่วมมือ เป็นลักษณะที่ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีมหรือหมู่คณะ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการนำองค์กร
6. ความสามารถในการตัดสินใจ การตัดสินใจทำให้เกิดการกระทำ การตัดสินใจที่ดี ชัดเจนทันการณ์ ย่อมเกิดการกระทำที่รวดเร็วตามมา ทำให้งานพร้อมเพื่อการแข่งขัน หากผู้นำยังลังเล

ไม่กล้าตัดสินใจ หรือปล่อยให้เกิดภาวะกำกวม ย่อมทำให้เกิดการลังเลชะงักงันในบุคคลและองค์การ เสียเปรียบในการแข่งขัน

7. การให้การคุ้มครอง ผู้นำที่ให้ความคุ้มครองกับเพื่อนร่วมงานทั้งยามปกติหรือยามมีปัญหา ย่อมสร้างความเชื่อมั่น ความอบอุ่น ความผูกพันในองค์การให้บุคลากร

8. การมีบารมี คือ การมีพลังอำนาจในตัวโดยธรรมชาติ ทำให้ผู้อื่นเชื่อและคล้อยตามได้ง่าย มีความสำคัญในการสร้างทีมงานและการนำทีมงาน

9. การมีพลังงานสูง คือ การที่มีพลังกายหรือสุขภาพที่ดี และมีกำลังใจในการทำหน้าที่ไม่หยุค หรือมีความขยันหมั่นเพียร ช่วยทำให้เกิดพลังในบุคคลและองค์การ

10. ความคงเส้นคงวา ทั้งในเชิงบุคลิกภาพและนโยบาย ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติตามไม่เกิดความสับสน ทำหน้าที่ได้ต่อเนื่องด้วยความมั่นใจ และไม่ต้องมีการปรับตัวบ่อย ๆ จึงเป็นลักษณะที่จำเป็นของผู้นำ

คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี

วิภาดา มีแวง (2551, หน้า 23) กล่าวว่า องค์ประกอบของลักษณะและคุณสมบัติที่ดี ถึงพร้อมซึ่งภูมิรู้ ภูมิฐาน และภูมิธรรม รู้เข้าใจงานที่ตนรับผิดชอบ มีความสามารถในการบริหารงาน ปกครองสมาชิกและสามารถนำผู้ร่วมงานไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้สำเร็จ ไม่ว่าจะเป็น การบริหารงาน การปฏิบัติ หรือแม้กระทั่งการนิเทศงาน ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้นำดังกล่าวจะมีความสามารถในการเป็นผู้นำได้ควรต้องมีลักษณะหรือปัจจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. มีความสามารถ
2. มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. ประสบความสำเร็จ
5. มีความรับผิดชอบ
6. การเข้าไปมีส่วนร่วม
7. การมีตำแหน่งทางสังคม
8. การมีความกล้าหาญ
9. การรู้และเข้าใจสถานการณ์
10. การมีคุณธรรม
11. การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
12. การมีพลังก่อให้เกิดศรัทธา
13. การปรับปรุงงานเป็นระบบ

บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ

บทบาทและหน้าที่ของผู้นำ เริ่มตั้งแต่งานบริหารขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุดขององค์การ ผู้นำในกลุ่มที่ชอบเผด็จการมีบทบาทหน้าที่อย่างหนึ่ง แต่ผู้นำในกลุ่มที่ชอบประชาธิปไตยอาจมีบทบาทและหน้าที่อีกอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตาม บทบาทและหน้าที่ของผู้นำจะมีลักษณะบางประการที่สอดคล้องกัน ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเรื่องบทบาทและหน้าที่ของภาวะผู้นำ ดังนี้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544 อ้างถึงใน วิภาดา มีแวง, 2551, หน้า 24) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่ดีขององค์การควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นตัวแทนในทุก ๆ สถานการณ์ เป็นผู้นำที่มีตำแหน่งสูงขององค์การ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนทำกิจกรรมต่าง ๆ คือ
 - 1.1 เป็นตัวแทนที่ดีขององค์การ
 - 1.2 เป็นตัวแทนที่จะต้องรวบรวมข้อมูลที่อยู่ภายนอกองค์การ
 - 1.3 ให้การต้อนรับผู้มาเยือน
2. เป็นนักพูดที่ดี ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการพูดและการนำเสนอกิจกรรม ตลอดจนมีการวางแผน มีความสามารถในด้านต่าง ๆ และมีวิสัยทัศน์ที่ดีกับบุคคลหรือฝ่ายต่าง ๆ คือ
 - 2.1 ฝ่ายบริหารระดับสูง
 - 2.2 ลูกค้ำ
 - 2.3 บุคคลภายนอก เช่น สหภาพแรงงาน
 - 2.4 เพื่อนร่วมอาชีพ
 - 2.5 ชุมชน
3. เป็นนักเจรจาต่อรอง ซึ่งมีคุณสมบัติในการเจรจาต่อรอง ดังนี้
 - 3.1 สามารถเจรจาต่อรองกับผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาที่เหนือกว่าในการเจรจาด้วเงินทูลงตั้งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ หรือการสนับสนุน
 - 3.2 ความสามารถต่อรองกับหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การ เพื่อที่จะต่อรองด้านพนักงาน และเจรจากับหน่วยงานภายนอกในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และรูปแบบการสนับสนุนอื่น ๆ
 - 3.3 สามารถต่อรองกับลูกค้ำ ผู้ขายปัจจัยการผลิตและผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการ เพื่อให้เกิดการซื้อขาย การกำหนดตารางเวลาและเงื่อนไขในการขนส่ง
4. การสอนงาน เป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลจะต้องมีเวลาและความสามารถที่จะสอนทีมงาน ดังนี้
 - 4.1 ต้องพยายามช่วยให้ทีมงานประสบความสำเร็จ
 - 4.2 ช่วยให้สมาชิกทีมงานมีการป้องกันเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน

- 4.3 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทีมงานมีขั้นตอนการทำงานและมีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น
5. เป็นผู้สามารถสร้างทีมงานได้ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีดังนี้
- 5.1 เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสมาชิกทีมงานมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ เช่น มีการใช้จดหมายชมเชยแก่ผู้ปฏิบัติงาน
- 5.2 ริเริ่มกิจกรรมที่สร้างขวัญและกำลังใจแก่กลุ่ม เช่น การให้รางวัล การสนับสนุนทุนเพื่อศึกษาต่อ
- 5.3 จัดประชุมพบปะสังสรรค์ เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกในทีมงานมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความสำเร็จ ปัญหา และสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
6. แสดงบทบาทการทำงานเป็นทีม เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำจะต้องปฏิบัติ 3 ประการ ดังนี้
- 6.1 การวางตัวเป็นสมาชิกทีมและผู้นำที่เหมาะสม
- 6.2 มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในองค์กร
- 6.3 แสดงความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยให้การสนับสนุนแผนการทำงานเป็นทีมและกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
7. สามารถแก้ไขปัญหาด้านเทคนิคได้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาระดับต้น และผู้บริหารระดับกลางที่จะช่วยสมาชิกของทีมงานแก้ปัญหาด้านเทคนิค โดยมีกิจกรรม 2 ประการ ดังนี้
- 7.1 ผู้นำควรให้บริการในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้แนะนำด้านเทคนิค
- 7.2 เป็นผู้สร้างผลประโยชน์เกี่ยวกับการทำงานประจำ
8. การประกอบการ เป็นผู้นำให้คำแนะนำความคิดริเริ่ม มีความคิดเชิงวิเคราะห์ และมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมีกิจกรรมของการเป็นผู้นำที่มีบทบาทเป็นผู้ประกอบการ 3 ประการ ดังนี้
- 8.1 หาวิธีการที่จะต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ซึ่งจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ภายนอก
- 8.2 มีการพูดคุยกับพนักงานถึงความจำเป็นและความต้องการที่ต้องการเปลี่ยนแปลงขององค์กร
- 8.3 มีการอ่านสิ่งตีพิมพ์ บทความ นิตยสารของกลุ่มวิชาชีพ เพื่อที่จะรับรู้สิ่งที่จะเกิดขึ้นในองค์กร
- สำหรับประเภทของผู้นำท้องถิ่น จีรพรรณ กาญจนะจิตรา (2538, หน้า 137-138 อ้างถึงใน วิกิขันธ์ อินทรสมบัติ, 2551, หน้า 9) ได้จำแนกลักษณะโครงสร้างของผู้นำออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. โครงสร้างผู้นำแบบเป็นทางการ ลักษณะตำแหน่งของผู้นำที่มีอยู่ในหมู่บ้านแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล และคณะกรรมการต่าง ๆ ขององค์การชุมชน ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เป็นไปได้โดยการเลือกตั้งและประกาศเป็นทางการให้ทราบ
2. โครงสร้างผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ผู้ที่เป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการในหมู่บ้านนั้น ได้แก่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือสมาชิกอาวุโสในชุมชน พระภิกษุสงฆ์-สามเณร ผู้ที่มีฐานะมั่งคั่ง ผู้ที่มีชื่อเสียง และผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษจนได้รับการยกย่องจากชุมชนนั้น ๆ

หลักของการเป็นผู้นำ

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549, หน้า 22) ได้นำเสนอหลักของการเป็นผู้นำ มีดังนี้

L = Love คือ รักความยุติธรรม หน้าที่การงาน ความก้าวหน้าของผู้ได้บังคับบัญชา และความรักเยี่ยงมนุษย์

E = Education & experience คือ ผู้นำต้องมีคุณสมบัติด้านการศึกษาและประสบการณ์

A = Adaptability คือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

D = Decisiveness คือ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถตัดสินใจด้วยตัวเอง

E = Enthusiasm คือ มีความตั้งอกตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและจริงใจ

R = Responsibility คือ มีความรับผิดชอบในผู้อื่นแม้จะโดนตำหนิก็ตามและรับผิดชอบงาน

S = Sacrifice & sincere คือ เสียสละ อุทิศผลประโยชน์ส่วนตัวเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ด้วยความจริงใจและจริงจัง

H = Harmonize คือ เสริมสร้างความสามัคคีและความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนร่วมงาน

I = Intellectual capacity คือ มีความคิดริเริ่ม ฉลาดมีไหวพริบ ทันคน ทันเหตุการณ์

P = Persuasiveness คือ ความสามารถในการจูงใจคน

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 63) ได้เสนอลักษณะของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษ ดังต่อไปนี้ คือ

1. วิสัยทัศน์ (Visionary) ผู้นำประเภทนี้จะเสนอภาพที่โดดเด่นที่องค์การให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก และเสนอวิธีการที่จะทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ มีการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนมากกว่าการพยากรณ์ หรือการคาดคะเน มีการบรรยายถึงรูปแบบของความคิดในอนาคตขององค์การหรือหน่วยงานในองค์การทั้งหมด

2. มีความสามารถด้านทักษะการสื่อสาร (Masterful communication skills) เพื่อจูงใจบุคคลต่าง ๆ ได้ ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะสามารถใช้ภาษาที่สดใสสวย ไพเราะ (Colorful language) มีการใช้คำอุปมาอุปมัย (Metaphors) และการเปรียบเทียบกับสิ่งที่คล้ายคลึงกัน (Analogies)

3. มีความสามารถก่อให้เกิดความไว้วางใจ (Ability to inspire trust) มีความเชื่อว่าความมั่นคงของการเป็นผู้นำที่มีความสามารถพิเศษก็คือ จะต้องกล้าเสี่ยงกับอาชีพเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ที่สำคัญ

4. มีความสามารถทำให้สมาชิกของกลุ่มรู้สึกว่าเขามีความสามารถ (Able to make group members feel capable) เทคนิคประการหนึ่งสำหรับการช่วยสมาชิกกลุ่มให้รู้สึกว่าคุณเป็นผู้มีความสามารถก็คือ การทำให้พวกเขาสามารถบรรลุความสำเร็จด้วยการทำโครงการที่ง่าย ๆ ก่อน แล้วผู้นำก็จะใช้วิธีกล่าวชมเชย แล้วมอบหมายงานที่ทำให้ยากขึ้นไปอีกเป็นลำดับ

5. มีพลังและมุ่งที่การปฏิบัติให้บรรลุผล (An energy and action orientation) ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะมีพลังและแสดงบทบาทเพื่อให้งานเสร็จทันเวลา

6. มีการแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมและมีความเอื้ออาทรหรือให้ความอบอุ่นกับผู้อื่น (Emotional expressiveness and warmth) ลักษณะที่สำคัญของผู้นำที่มีความสามารถพิเศษก็คือ ความสามารถที่จะแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย เช่น เป็นผู้เข้าใจง่าย ยกย่อง ให้เกียรติผู้อื่น ร่าเริง มีลักษณะเอื้ออารี และมีการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกของกลุ่ม

7. ชอบที่จะเสี่ยง (Romanticize risk) เป็นลักษณะผู้นำที่พอใจที่จะเสี่ยง โอกาสที่ยิ่งใหญ่ของคนที่มีความสามารถพิเศษ คือ การทำกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในสิ่งที่ไม่เคยทำมาก่อน ความเสี่ยงเป็นสิ่งที่เพิ่มความสามารถพิเศษ เพราะว่าจะช่วยให้เกิดความกล้า

8. ใช้กลยุทธ์ใหม่ที่มีลักษณะ โดดเด่น (ไม่ทำตามแบบดั้งเดิม) (Unconventional strategies) ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษจะสร้างกลยุทธ์ที่โดดเด่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญ Anita roddick ผู้ก่อตั้งเครื่องสำอาง The body shop ที่มีเครือข่ายทั่วโลก สามารถบรรลุเป้าหมายด้วยการใช้กลยุทธ์นวัตกรรม โดยเดินทางรอบโลกเข้าไปสู่หมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อเสาะแสวงหาผลิตภัณฑ์เสริมความงามผ่านกระบวนการผลิตที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมหรือสัตว์ ผู้นำที่มีความสามารถพิเศษมักจะไม่ใช่แบบผู้อื่น มีความเฉลียวฉลาด และมีการเลือกใช้รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์

9. มีบุคลิกที่ส่งเสริมตนเอง (A self-promoting personality) บุคคลเหล่านี้มักจะชอบให้ผู้อื่นรู้ว่าเขามีความสำคัญอย่างไร จะมีความเชื่อมั่นในตนเอง และกล้าแสดงออก

10. พยายามที่จะขัดแย้งภายในให้น้อยที่สุด (Minimum internal conflict) เขาจะพยายามทำให้สมาชิกของกลุ่มเกิดความขัดแย้งน้อยที่สุด มีความรู้สึกสบายใจ และเกิดความพึงพอใจจากการบริหารงานของเขาให้มากที่สุด

ผู้นำที่ดีต้องสามารถปรับเปลี่ยนสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี และต้องมีวิสัยทัศน์เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคให้น้อยที่สุด ซึ่งในระดับท้องถิ่น ผู้นำจะเป็น

ผู้ที่พัฒนาท้องถิ่นตามความต้องการของประชาชน และสร้างความเจริญให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นและชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

ความหมายของผู้นำชุมชน

สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์ (2553, หน้า 36) ได้อธิบายสรุปความหมายของผู้นำชุมชน หมายถึง ผู้นำที่ผ่านการเลือกตั้งจากคนในชุมชนที่เป็นตัวแทน โดยเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชน รวมถึงมีคุณสมบัติของการเป็นผู้นำ สามารถทำให้ชุมชนนั้น ๆ ขับเคลื่อนงานพัฒนาได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าชุมชนใดมีผู้นำที่ไม่ดี ไม่มีประสิทธิภาพการทำงานก็จะทำให้การพัฒนาในชุมชนนั้นเคลื่อนไปได้ช้า และสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชน คือ การร่วมมือของคนในชุมชน คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมและร่วมมือกันในทุก ๆ การพัฒนาด้วย

จิราลักษณ์ เขียวหลี (2553) ให้ความหมายของผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบของผู้นำชุมชน

ลักษณะของผู้นำชุมชนที่ไม่ต่างจากลักษณะของผู้นำทั่วไป เพียงแต่ความเป็นผู้นำในระดับชุมชนนั้น จะมีความเป็นกันเองกับชาวบ้าน มีความใกล้ชิดและเป็นระบบเครือข่าย ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของผู้นำชุมชนได้ดังนี้ (จิราลักษณ์ เขียวหลี (2553)

1. มีความรู้ ความสามารถในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี
2. มีคุณธรรม เช่น ความโอบอ้อมอารี เป็นที่ยอมรับได้ในชุมชน
3. มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
4. สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้
5. มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

โดยสรุปว่า ผู้นำท้องถิ่น คือ ผู้มีความสามารถในการบริหารงาน สามารถปกครองสมาชิกและนำสมาชิกไปสู่จุดมุ่งหมายและเป้าหมายได้สำเร็จ โดยมีคุณสมบัติความเป็นผู้นำที่ดี ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีทักษะในการสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตอาสา มีหลักธรรมาภิบาล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองการณ์ไกล มีความรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ และกล้าแสดงออก

ประเภทของผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชน แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สมพันธ์ เตชะอธิก และวินัย วงศ์อาสา, 2555, หน้า 15)

1. ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล กำนัน ผู้ใหญ่ บ้าน ครู ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการ
2. ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ เช่น ผู้มีอายุ ผู้มีความรู้ดี ข้าราชการบำนาญ ผู้มีฐานะดีหรือพระสงฆ์ ผู้นำในแต่ละคนอาจมีลักษณะของผู้นำหลายประเภท โดยมีลักษณะของการผสมผสาน อยู่ในบุคคลเดียวกัน ซึ่งสามารถจัดประเภทของผู้นำได้ดังต่อไปนี้ (สมพันธ์ เตชะอธิก และวินัย วงศ์อาสา, 2555, หน้า 15-16)

1. ผู้นำทางความคิด จะเป็นผู้นำที่นำเสนอความคิดในการพัฒนา เช่น
 - 1.1 คิดที่จะพัฒนาคนแล้วพัฒนาเศรษฐกิจ
 - 1.2 การพึ่งตนเองทางการเกษตรด้วยการทำเกษตรผสมผสาน
 - 1.3 การวิเคราะห์ชุมชนและทางเลือกในการแก้ไขปัญหา
 - 1.4 วิเคราะห์ศักยภาพกลุ่มคนจน
 - 1.5 การจัดการศึกษาเพื่อชุมชน โดยมีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน
2. ผู้นำทางด้านศีลธรรม โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำเริ่มจากการเทศน์สอนกรรมฐาน การลดละอบายมุขและประยุกต์กับงานพัฒนา
3. ผู้นำทางด้านอาชีพ เทคนิค การปฏิบัติ
4. ผู้นำด้านการพูดแบบกระตุ้นเร้าทั้งแนวคิดและการปฏิบัติ
5. ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการกับเป้าหมายเพื่อชาวบ้าน
6. ผู้นำทางการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน

ลักษณะของการเกิดผู้นำ ดังนี้

1. ผู้นำที่เกิดจากการพัฒนาชุมชน ผู้นำประเภทนี้ทำให้ชาวชุมชนเชื่อมั่นและเข้าร่วมกิจกรรมมาตลอด ลักษณะผู้นำประเภทนี้ เน้นการประชาสัมพันธ์ การประชุม ประสานกับเพื่อนชุมชนอื่น และถ่ายทอดได้ดี สมาชิกเข้าใจง่าย มีความโปร่งใส เคารพกติกาที่วางร่วมกัน
2. ผู้นำการต่อสู้ เมื่อปัญหาหรือมีสถานการณ์ต้องเผชิญหน้ากับทางราชการหรือโรงงานอุตสาหกรรม จะมีผู้นำที่เป็นคนหนุ่ม การที่จะต่อรองและเรียกร้องสิทธิ แต่จะไม่ค่อยมีคุณธรรม ผู้นำประเภทนี้ระยะหลังหาผลประโยชน์ใส่ตัวเอง ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชนในภาวะปกติ

ในการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับผู้นำชุมชน ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดเป็นลักษณะของผู้นำที่เป็นทางการ โดยได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนหรือการแต่งตั้งจากทางราชการ และแบบไม่เป็น

ทางการในชุมชน ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการชุมชน ผู้นำกลุ่ม เครื่องมือต่าง ๆ ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ซึ่งมีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้ สามารถนำพาท้องถิ่นไปสู่การพัฒนา

กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 ได้กำหนดไว้ ดังนี้

มาตรา 56 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลนคร ดังต่อไปนี้

1. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53
2. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
3. กิจการอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
4. การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพ

และสถานบริการอื่น

5. จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
6. จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
7. การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
8. การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

มาตรา 54 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
2. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
3. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
4. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
5. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
6. ให้มีการสาธารณสุข
7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
9. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษาและพลศึกษา
10. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น

12. เทศพาณิชย์

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ ดังนี้

หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่
ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขูปการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง

26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

28. การควบคุมอาคาร

29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าแผนพัฒนา หมายถึง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาสามปี ซึ่งแผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลาสามปี โดยมีการทบทวนปรับปรุงทุกปีตามที่รัฐมนตรีกำหนด

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548

หมวดที่ 3 ข้อ 16, 17 และ 18 ซึ่งกำหนดขั้นตอนการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา และกำหนดว่าแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดทำและทบทวนให้แล้วเสร็จภายในเดือนมิถุนายนก่อนงบประมาณประจำปี และข้อ 6 การจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประสานและบูรณาการการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ในเขตจังหวัดและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดและจังหวัด

1. ลักษณะของแผนพัฒนาสามปี

แผนพัฒนาสามปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงานโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้าครอบคลุมระยะเวลา 3 ปี โดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

2. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2.1 เพื่อแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และการจัดทำงบประมาณประจำปี

2.2 เพื่อแสดงแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปีที่มีความสอดคล้องและสามารถสนองตอบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อเป็นการจัดเตรียมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้อยู่ในลักษณะที่พร้อมจะบรรจุในเอกสารงบประมาณประจำปี และนำไปปฏิบัติได้ทันทีเมื่อได้รับงบประมาณ

2.4 เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยมีแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือ

3. แผนพัฒนาสามปี มีลักษณะกว้าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 เป็นเอกสารที่แสดงความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

3.2 เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนากับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

3.3 เป็นเอกสารที่แสดงโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาที่จะดำเนินการเป็นห้วงระยะเวลา

3.4 เป็นเอกสารที่จะแสดงความเชื่อมโยงระหว่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนากับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

4. ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

4.1 ประชาคมหมู่บ้าน

4.2 รวบรวมนำข้อมูลปัญหา/ความต้องการ/โครงการจากการประชาคมหมู่บ้าน เพื่อประชุมคณะสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลและคณะกรรมการพัฒนาเทศบาลประชาคมระดับเทศบาล

4.3 เสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาเทศบาลให้ความเห็นชอบ

4.4 ประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

4.5 รายงาน จังหวัด กระทรวง ทราบ

4.6 ประกาศให้ทราบเป็นแผนพัฒนาเทศบาล

- 4.7 ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่งบประมาณจัดทำเป็นเทศบัญญัติ
 - 4.8 เสนอให้สภาเทศบาลให้ความเห็นชอบ
 - 4.9 ผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ
 - 4.10 นายกเทศมนตรีลงนามประกาศเป็นเทศบัญญัติ
 - 4.11 ฝ่ายบริหารจัดการบริหารโครงการจัดทำเองสนับสนุนงบประมาณ
 - 4.12 ประชาชนติดตามโครงการต่าง ๆ
 - 4.13 ตรวจสอบงบประมาณ เสนอโครงการ
5. ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

หลังจากที่ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา

ในแผนยุทธศาสตร์แล้ว จะต้องแปลงไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปดำเนินการ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผน

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาควรเข้าพบผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ และความจำเป็นในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้ผู้บริหารทราบถึงภารกิจที่จะต้องดำเนินการต่อไปและดำเนินการเสนอ โครงการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

ห้วงปี พ.ศ. 2548 ถึง พ.ศ. 2550 ผ่านปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุมัติ

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบแจ้งโครงการที่ได้รับอนุมัติให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หน่วยงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน

ขั้นตอนที่ 2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจะสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พร้อมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ปัญหาความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งสรุปยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด/ อำเภอ และนโยบายของผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

2. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น จัดการประชุมร่วมระหว่างคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพิจารณา โดยในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในครั้งแรกให้เวทีการประชุมร่วมกันดังกล่าว คัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนา ที่สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดทำโครงการ/ กิจกรรมในแผนพัฒนาสามปีต่อไป

3. เมื่อได้แนวทางการพัฒนาแล้ว เวทีการประชุมร่วมพิจารณาว่าจะมีโครงการ/ กิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาที่คัดเลือกมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนา

4. โครงการ/ กิจกรรมที่พิจารณากำหนดอาจมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้

4.1 พิจารณาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างยุทธศาสตร์หรือระหว่างแนวทางการพัฒนา เช่นใน “ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” ได้กำหนด “แนวทางการพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” โดยเวทีการประชุมร่วมได้กำหนด “โครงการพัฒนาด้านการตลาด” ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว” ซึ่งได้กำหนด “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม” โดยได้กำหนด “โครงการท่องเที่ยว” หากพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า โครงการทั้ง 2 ที่มาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านยุทธศาสตร์กัน แต่มีความเชื่อมโยงและหนุนกันได้ในเชิงการเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยการนำผลิตภัณฑ์มาขายให้นักท่องเที่ยว ซึ่งหากกำหนดในแผนพัฒนาสามปีแล้ว จะต้องกำหนดห้วงเวลาการดำเนินการที่สอดคล้องรับกัน

4.2 ให้พิจารณานำโครงการ/ กิจกรรม จากแผนชุมชนที่เกินขีดความสามารถในการดำเนินการของชุมชนที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

4.3 มีการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ/ กิจกรรมเพื่อที่จะบรรจุลงในแผนพัฒนาสามปีได้อย่างเหมาะสม และนอกจากนั้นยังเป็นการจัดลำดับโครงการไว้เพื่อทำแผนพัฒนาสามปีในช่วงถัดไปด้วย

4.4 เนื่องจากกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการมีความหลากหลาย ดังนั้น ในขั้นของการพิจารณากำหนดกิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.4.1 งบประมาณรายรับ รายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4.2 ทรัพยากรการบริหารอื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ภาคีการพัฒนาที่สามารถเข้าร่วมดำเนินการหรือภารกิจรับผิดชอบการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ เมื่อพิจารณาด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว จะต้องแยกประเภทของโครงการออกอย่างน้อย 3 ประเภท คือ

1. โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเอง กล่าวคือ มีขีดความสามารถทั้งทางด้านกำลังเงิน กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ และความรู้ทั้งด้านการบริหารจัดการที่ดำเนินการได้เอง

2. โครงการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอุดหนุนให้หน่วยงานอื่นดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถหรือไม่ประสงค์จะดำเนินการ จึงมอบให้หน่วยงานอื่นดำเนินการแทน โดยการตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนให้ตามระเบียบวิธีการของทางราชการ

3. โครงการที่จะขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ทั้งราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่น และภาคเอกชน อันเนื่องมาจากเป็น โครงการขนาดใหญ่ หรือเป็นโครงการที่หน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยปฏิบัติและมีหน้าที่จัดบริการสาธารณะดังกล่าวอยู่แล้ว ทั้งนี้ รวมถึงโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ซึ่งนอกจากจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปแล้ว ยังจะต้องวิเคราะห์ว่ายุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนาที่เลือก ต้องการข้อมูลประเภทใดเป็นพิเศษ ต้องการข้อมูลของห้วงเวลาใด และจะเก็บข้อมูลจากแหล่งใด เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ แนวทางการพัฒนา โครงการ/ กิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก คือ

- 2.1 การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา
- 2.2 การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา
- 2.3 การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา
- 2.4 การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วง 3 ปี

โดยมีรายละเอียดในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

1. การประเมินผลการพัฒนาที่ผ่านมา คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาและนำเสนอที่ประชุม ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประเมินผลการพัฒนาท้องถิ่นในรอบปีที่ผ่านมา โดยประเมินทั้งในเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพ

2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนา หลังจากการประเมินผลการพัฒนาในรอบปีที่ผ่านมาแล้ว ให้ที่ประชุมตามข้อ 1 ร่วมกันคัดเลือกยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคม/ ชุมชนในห้วงระยะเวลา 3 ปี (ในกรณีดังกล่าวอาจคัดเลือกยุทธศาสตร์พัฒนามาเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีก็ได้)

ในกรณี que เห็นว่ามียุทธศาสตร์การพัฒนาใดที่ยังไม่ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องกำหนดขึ้นใหม่ก็อาจกำหนดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ต้องแสดงให้เห็นถึง เหตุผลและวัตถุประสงค์ที่มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนและวิสัยทัศน์ การพัฒนาท้องถิ่น (และนำไปปรับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป)

3. การจัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์จะมีแนวทางการพัฒนาที่หลากหลาย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ของยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น แต่มีความสำคัญจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยแตกต่างกัน ที่ประชุมตาม ข้อ 1 จะต้องร่วมกันจัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญดังกล่าว ไม่ได้หมายความว่าแนวทางการพัฒนาทุกแนวทางได้รับการพิจารณาแล้วว่าต้องดำเนินการ แต่ในห้วงระยะเวลา 3 ปีของแผนพัฒนาสามปีนั้น อาจมีแนวทางที่จำเป็นต้องนำมาเน้นการปฏิบัติ วิธีการจัดลำดับความสำคัญมีหลายวิธี ตั้งแต่วิธีง่าย ๆ คือ ประชุมตกลงกันหรืออาจใช้วิธีการลงคะแนน คัดเลือกโดยใช้บัตรลงคะแนน เพื่อนำมารวมคะแนนและจัดลำดับ วิธีการจัดลำดับความสำคัญที่เป็น วิทยาศาสตร์อาจใช้วิธี Rating scale หรือวิธี Strategic issues graph หรือวิธีอื่น ๆ ซึ่งองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลือกวิธีการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

4. การตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาในห้วง 3 ปี หลังจากจัดลำดับแนวทางการพัฒนาแล้ว ที่ประชุมจะตัดสินใจว่าจะนำแนวทางการพัฒนาเหล่านั้นมาดำเนินการ แต่ในการตัดสินใจเลือกนั้น ควรจะได้วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพราะในการจัดลำดับ ความสำคัญอาจใช้การตัดสินใจของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อทบทวนและยืนยันการจัดลำดับ ว่ามีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริงหรือไม่ จึงควรนำแนวทางการพัฒนามาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา

1. หลังจากได้แนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปีแล้ว ให้ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาคัดเลือก วัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนา มาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา โดยพิจารณาคัดเลือกวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปี โดยนำวัตถุประสงค์ดังกล่าวมาจัดทำเป็นวัตถุประสงค์ ของแนวทางการพัฒนาในช่วง 3 ปี

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำรายละเอียดโครงการ/ กิจกรรมการพัฒนาคณะกรรมการสนับสนุน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา ในช่วง 3 ปี มาจัดทำรายละเอียดโครงการ ในด้านเป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ งบประมาณ ระยะเวลา

ผู้รับผิดชอบ และตัวชี้วัดความสำเร็จ โดยเน้นการศึกษารายละเอียดของกิจกรรมที่จะดำเนินการในปีแรกของแผนพัฒนาสามปี เพื่อให้สามารถนำไปจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี

1. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจัดเวทีประชาคม ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการการพัฒนาท้องถิ่น ประชาคมท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีและรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แล้วนำไปปรับปรุงแผนพัฒนาสามปีให้สมบูรณ์ต่อไป

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนำร่างแผนพัฒนาสามปีที่ปรับปรุงแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณา

ขั้นตอนที่ 7 การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่นกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาคมและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหาความต้องการและข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปี แล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

3. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปีเพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

4. ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปีและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

สรุปได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีบทบาท อำนาจหน้าที่การให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น และอีกทั้งยังเป็นองค์การที่เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาล

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เดิมชื่อสุขาภิบาลอ่าวอุดม ต่อมาได้พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 และโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาให้เปลี่ยนชื่อเทศบาลตำบลอ่าวอุดมในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็น “เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์” โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 68 ก ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 กรกฎาคม 2545 และปัจจุบันได้ยกฐานะจากเทศบาลตำบลเป็นเทศบาลนคร ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง เปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ลงวันที่ 9 เมษายน 2556 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2556

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 276.98 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดชลบุรี อยู่ห่างจากจังหวัดชลบุรี เป็นระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร เป็นระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร

เขตการปกครอง

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ประกอบด้วย 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสุรศักดิ์ ตำบลบึง ตำบลหนองขาม ตำบลบ่อวิน และตำบลเขาคันทรง มี 29 หมู่บ้าน และบางส่วนของ 10 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 119,007 คน แยกเป็น ชาย 58,010 คน หญิง 60,997 คน มีบ้านเรือน 76,500 หลังคาเรือน มีชุมชนต่าง ๆ ในเขตเทศบาล จำนวน 45 ชุมชน (เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี, 2558)

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

1. การคมนาคม/ขนส่ง

การคมนาคมของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ติดต่อกับชุมชนเมืองอื่น มีถนนภายในเขตเทศบาลฯ จำนวน 1,200

2. ด้านประปา

ปัจจุบันในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ใช้บริการน้ำประปาจากการประปาส่วนภูมิภาคสาขาศรีราชา และการประปาส่วนภูมิภาคสาขาแหลมฉบัง

3. ด้านไฟฟ้า

ปัจจุบันการดำเนินการจำหน่ายไฟฟ้าในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เป็นของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอศรีราชา และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคบึง เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ รับผิดชอบเฉพาะการจัดให้มีไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะตามริมถนนสายต่าง ๆ และที่สาธารณะ โดยเทศบาล ฯ ได้มีการวางแผนกำหนดโครงการขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะไว้ทุกปี เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4. การสื่อสารและโทรคมนาคม

การสื่อสารและสื่อมวลชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ดังนี้ คือ ที่ทำการชุมสายขององค์การโทรศัพท์ จำนวน 12 แห่ง สถานีวิทยุกระจายเสียง 4 แห่ง สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น 2 แห่ง สื่อมวลชนในพื้นที่/ หนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ระบบเสียงตามสาย 217 จุด และมีหน่วยงานที่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่ 6 แห่ง

5. การใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินมีทั้งส่วนที่เป็นชุมชนเมืองและพื้นที่เกษตรกรรม เป็นที่อยู่อาศัย เป็นโรงงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม สถาบันการศึกษา สถานที่ราชการ สถาบันศาสนา การสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ

ด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพของประชาชน ได้แก่ การเกษตรกรรม การปลูสดัว การพาณิชยกรรม และบริการ พนักงานหน่วยงานเอกชน หน่วยงานภาครัฐ รับจ้างทั่วไป เป็นต้น ภาพเศรษฐกิจโดยรวมมีความเจริญมากขึ้น ประชาชนมีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ธุรกิจห้องเช่า หอพัก และอาคารชุดให้เช่าเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการค้าและการบริการหลากหลาย ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลมีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่ยังคงมีประชาชนที่ยากจนด้อยโอกาสในพื้นที่เช่นกัน

ด้านสังคม

เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างพื้นที่และแรงงานต่างด้าวเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นพื้นที่เจริญเติบโตในด้านโรงงานอุตสาหกรรมและใกล้พื้นที่อุตสาหกรรม ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อมเริ่มขยายเป็นชุมชนเมือง เกิดชุมชนแออัดตามมา เกิดอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเริ่มต้องมีความเข้มงวดในการเฝ้าระวังมากขึ้น นอกจากนี้เทศบาลยังมีสนามกีฬา อเนกประสงค์ สนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล สนามตะกร้อ ห้องสมุดประชาชน สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ สวนรุกขชาติ และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน/ ชุมชน มีการฝึกอบรมด้านอาชีพให้กับประชาชน เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนให้กับประชาชนในพื้นที่

ด้านศาสนา

วัดจำนวน 32 แห่ง สำนักสงฆ์ 7 แห่ง มัสยิด 3 แห่ง และ โบสถ์ 3 แห่ง

ด้านวัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีวิ่งควาย ประเพณีสงกรานต์ และประเพณี
ลอยกระทง

ด้านการศึกษา

มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 9 แห่ง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี (สพท.) เขตที่ 3 และ โรงเรียนเอกชน

ด้านสาธารณสุข

โรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 9 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข
2 แห่ง และคลินิกเอกชน

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
ได้แก่ รถยนต์ดับเพลิง รวมทั้งสิ้น 8 คัน รถกู้ภัยเอกประสงค์ 1 คัน เครื่องดับเพลิงชนิดหาลาม
4 เครื่อง พนักงานดับเพลิง 43 คน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 100 คน และมีการฝึกซ้อม
บรรเทาสาธารณภัย 10 ครั้งในปีที่ผ่านมา

ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์เป็นที่เนินเชิงเขา
สลับที่ราบลุ่มลาดลงสู่ทะเล พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเหมาะแก่การเกษตรกรรม การพาณิชย์กรรม
และอุตสาหกรรม มีแหล่งน้ำธรรมชาติและอ่างเก็บน้ำ

ด้านการเมืองการบริหาร

การจัดตั้งองค์การบริหารเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
เทศบาล พ.ศ. 2496 ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ สภาเทศบาล มีสมาชิกสภา
ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยตรง จำนวน 24 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี และฝ่ายบริหาร
นายกเทศมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวน 1 คน และนายกเทศมนตรี
แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีเป็นผู้ช่วยในการบริหารงาน จำนวน 2 คน ทำหน้าที่บริหารกิจการ
ของเทศบาลตามกฎหมายและนโยบาย โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานลูกจ้าง
และรับผิดชอบงานประจำทั่วไปของเทศบาล มีการแบ่งส่วนราชการบริหารเทศบาลนครเจ้าพระยา
สุรศักดิ์ ประกอบด้วย ตรวจสอบภายใน สำนักปลัดเทศบาล สำนักการคลัง กองการศึกษา กองวิชาการ
และแผนงาน กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองช่าง กองสวัสดิการสังคม

งบประมาณ

สถานะการคลัง จากการบริหารรายรับ-รายจ่ายในปีงบประมาณที่ผ่านมา เปรียบเทียบ
ฐานะการคลังย้อนหลัง 3 ปี (ไม่รวมเงินกู้ พันธบัตร เงินจ่ายจากเงินสะสม)

ตารางที่ 1 สถานการณ์คลังของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

งบประมาณ	รับจริง	จ่ายจริง
2556	986,343,831.71	944,131,615.16
2557	1,099,328,430.82	992,417,427.57
2558	1,211,240,630.27	1,098,180,528.27

การจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นปัจจุบัน

1. ภาษีบำรุงท้องที่ 1,808,020.10 บาท
2. ภาษีโรงเรือนและที่ดิน 211,879,938.62 บาท
3. ภาษีป้าย 24,310,779.40 บาท

นโยบายของผู้บริหารเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

เทศบาลจะดำเนินการบริหารงานและพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติ
ของกฎหมาย โดยยึดแนวนโยบายของรัฐบาล กระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดชลบุรี และความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาลเป็นสำคัญ ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจ
และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่หยุดยั้งตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1. นโยบายด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
2. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค
3. นโยบายด้านเศรษฐกิจ
4. นโยบายด้านการเมืองการบริหาร
5. นโยบายด้านสังคมและส่งเสริมสุขภาพ
6. นโยบายด้านการศึกษา

วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) การพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

“นครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เมืองอนุรักษ์วิถีชุมชน สังคมแห่งการเรียนรู้ เกื้อกูลและปลอดภัย ภายใต้การบริหารในระบบคุณธรรม รวมแหล่งอุตสาหกรรมและการเกษตร อาณาเขตเศรษฐกิจ รุ่งเรือง”

พันธกิจการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

1. รักษาไว้ซึ่งการดำรงอยู่ของวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีให้สามารถดำเนินไปได้อย่างดี ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และการเมืองการบริหาร
2. เสริมสร้างและพัฒนาการเรียนรู้ จัดสวัสดิการชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนแบบแผน ในกระบวนการคิดและการกระทำของสถาบันทางสังคมที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพ คนและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
3. ส่งเสริมให้สังคมเป็นเมืองน่าอยู่ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
4. พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค เพื่อรองรับการพัฒนาเมือง การขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม
5. สร้างกระบวนการบริหารงานที่เน้นประโยชน์สุขของประชาชน โดยยึดหลักกฎหมาย หลักคุณธรรม จริยธรรม และการมีส่วนร่วม

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

1. วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง
2. ประชาชนได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในรูปแบบของการให้ความรู้ การจัดสวัสดิการชุมชน ส่งเสริมสถาบันทางสังคม และเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ
3. มีระบบการเรียนรู้ การเตือนภัย การป้องกันภัย การฟื้นฟูและบำบัดประชาชน ซึ่งเกิดจากภัยประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการมีและรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่เป็นภัยต่อชุมชน
4. โครงข่ายการคมนาคมขนส่ง สิ่งสาธารณูปโภค ระบบนิเวศน์ในชุมชน รองรับการพัฒนาเมืองทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
5. การบริหารงานขององค์กรอยู่ภายใต้หลักธรรมาภิบาลและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากผลผลิตทางการบริหาร

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมเอกลักษณ์ทางสังคม
2. ยุทธศาสตร์การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขและเมืองปลอดภัย
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งท่องเที่ยว สิ่งสาธารณูปโภค
4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

แนวทางการพัฒนา

1. ยุทธศาสตร์ส่งเสริมเอกลักษณ์ทางสังคม
 - 1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่แสดงถึงอัตลักษณ์ วัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ
 - 1.2 อนุรักษ์และสืบทอดหลักปฏิบัติอันแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา
และพระมหากษัตริย์
2. ยุทธศาสตร์การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขและเมืองปลอดภัย
 - 2.1 จัดให้มีมาตรการการป้องกันโรค การรักษาโรค การเฝ้าระวังและการพัฒนา
ขีดความสามารถของบุคลากร เพื่อส่งเสริมงานสาธารณสุขขั้นมูลฐานและการต่อสู้กับยาเสพติด
 - 2.2 จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 2.3 จัดสวัสดิการชุมชน สังคมสงเคราะห์ ส่งเสริมสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็ง
และเพิ่มขีดความสามารถทางเศรษฐกิจของชุมชน
 - 2.4 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบ กิจกรรมการกีฬา
นันทนาการ และการส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชน
 - 2.5 ส่งเสริมและสร้างระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
รวมถึงมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งท่องเที่ยว สิ่งสาธารณูปโภค
 - 3.1 พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบทางระบายน้ำ แหล่งน้ำ และที่สาธารณะ
เพื่อเป็นต้นทุนในการใช้ชีวิตประจำวัน การเกษตร การอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว
 - 3.2 พัฒนาระบบไฟฟ้า ประปา โทรคมนาคม และการสื่อสาร
4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล
 - 4.1 การพัฒนาขีดความสามารถและประสิทธิภาพในทรัพยากรทางการบริหาร
เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานและการบริหารงานเทศบาล
 - 4.2 การบริหารกิจการภาครัฐตามอำนาจหน้าที่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย
สร้างวัฒนธรรมขององค์กร โดยยึดหลักคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุธนา แดงนุ้ย (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลกำแพง อำเภอลงู จังหวัดสตูล การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง ตามตัวแปร การเป็นสมาชิกกลุ่มและความรู้ ความเข้าใจในแผนพัฒนา และประมวลปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลและการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลกำแพง อำเภอลงู จังหวัดสตูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชน ที่อาศัยอยู่ในชุมชนทั้ง 8 ชุมชน ของเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอลงู

ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วม ปฏิบัติดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรการเป็นสมาชิกกลุ่ม ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ส่วนตัวแปรความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนา มีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยประชาชน ที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาอยู่ในระดับสูง มีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง มากที่สุด รองลงมา คือ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในแผนพัฒนาอยู่ในระดับต่ำ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหาอุปสรรค มีเพียงประชาชนส่วนน้อยที่มีปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องแผนพัฒนาประชาคม ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการวางแผนในโครงการต่าง ๆ ประชาชนส่วนใหญ่ทำงาน ไม่ค่อยได้ร่วมในกิจกรรม ประชาชนไม่ได้รับผลประโยชน์จากเทศบาล อย่างครอบคลุมทุกชุมชน ประชาชน คณะกรรมการการตรวจสอบและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการติดตามประเมินผลงานโครงการต่าง ๆ ไม่กระทำการติดตามอย่างต่อเนื่อง

ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ระดับหมู่บ้าน: กรณีศึกษา อำเภอดากไบก จังหวัดนราธิวาส การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

- 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
 - 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม
- ของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอดากไบก จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วม ของประชาชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ทุกขั้นตอน พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ 5 ตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ความพึงพอใจของประชาชน การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชน การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปกครองท้องถิ่น 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามตำบลต่าง ๆ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนในตำบลเจ๊ะเห ตำบลพร่อน ตำบลไพรวัน ตำบลเกาะสะทอน และตำบลโหมยิต มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้านแตกต่างจากประชาชนในตำบลศาลาใหม่ โดยประชาชนในตำบลเจ๊ะเห มีส่วนร่วมมากที่สุด

4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน พบว่า ประชาชนไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ผู้นำหมู่บ้านไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐไม่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอย่างจริงจัง ประชาชนไม่มีความรู้และขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และหมู่บ้านขาดความเข้มแข็ง ทั้งนี้ประชาชนได้เสนอแนะให้หน่วยงานราชการและผู้เกี่ยวข้องควรกระตุ้นให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมมากขึ้น ผู้นำหมู่บ้านควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคม

ไพศาล เรื่องวิภูจนากุล (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลบางรีน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางรีน 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางรีน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางรีน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมและปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางรีน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กระบวนการและช่องทางในการมีส่วนร่วม และคุณค่าจิตสาธารณะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางรีน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง

รอยฮาน เจ๊ะหะ (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก: กรณีศึกษาตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก: กรณีศึกษาตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือน ซึ่งมีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยในเขตตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า

ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกส่วนใหญ่ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง และการเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นทางสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนมีปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง

วรรณ ทอแก้ว (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา การวิจัยเชิงสำรวจนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ในจังหวัดยะลา ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่กองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ในจังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า บทบาททางสังคมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ร้อยละ 26.71 เป็นผู้นำกลุ่มหรือชุมชน ร้อยละ 6.82 เป็น อสม. ร้อยละ 43.75 การรับรู้โดยรู้จักกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ร้อยละ 70.06 ส่วนใหญ่คนอื่นพูดให้ฟัง ร้อยละ 61.29 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจะเป็นจากบุคคล/ ญาติ/ ผู้นำชุมชน ร้อยละ 2.81 กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เห็น/ รับรู้/ เข้าร่วม คือ ส่งเสริมสุขภาพชักชวนให้ประชาชนออกกำลังกาย ร้อยละ 67.42 การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณลักษณะทางสังคม ได้แก่ บทบาททางสังคม การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น การบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 และปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ ไม่มีเวลาร่วมกิจกรรม ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบอย่างทั่วถึง โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีกิจกรรมที่ทำให้ประชาชนเข้าถึง มีการแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

ประเดิม แพทย์รังษิ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณี เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่มีผลและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ได้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ประโยชน์จากการเข้าร่วม อิทธิพลของผู้นำ ความผูกพัน

ต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งของเครือข่าย และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย สรุปได้ดังนี้ อันดับที่ 1 ผลประโยชน์จากการเข้าร่วมการพัฒนาท้องถิ่น อันดับที่ 2 ความผูกพันกับท้องถิ่น อันดับที่ 3 ความเข้มแข็งของเครือข่ายในชุมชน อันดับที่ 4 อิทธิพลของผู้นำ ในส่วนของความต้องการ ของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของเทศบาลเมืองตราด โดยการทดสอบสมมติฐาน มีตัวแปรที่สามารถจำแนกความแตกต่าง ได้แก่ จำนวนปีที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น ผลประโยชน์ จากการเข้าร่วม อิทธิพลของผู้นำ ความผูกพันของท้องถิ่น และความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยจำแนกตามปัจจัยแวดล้อม และ 3) เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน บ้านคลองใหม่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน โดย ด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในส่วนของการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ จำแนกตามปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า โดยภาพรวมประชาชน ที่มีระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ในส่วนของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ มีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ พบว่า อุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกับชุมชน ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนร่วมรับรู้ รับทราบ ร่วมวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ ร่วมกันเป็นอย่างดี

อานิสงค์ โอทาทะวงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห้ว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห้ว เพื่อทดสอบความแตกต่างของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดงในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห้ว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือประกอบการสัมภาษณ์ ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห้ว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดงอยู่ในระดับต่ำ และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระยะทางไปยังทะเลบัวแดง สถานภาพในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน การใช้ประโยชน์จากทะเลบัวแดง ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และความตระหนักเกี่ยวกับคุณค่าของแหล่งน้ำสาธารณะทะเลบัวแดง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ส่วนปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดงที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ขาดการมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ขาดงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกในการทำกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำเทียบเรือรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี

กมล เข็มนาจัตร์ (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย คือ ประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้ คือ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ประกอบไปด้วย ความมั่นคง การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น 2) ปัจจัยด้านชุมชน ประกอบไปด้วย การรับรู้ข่าวสาร ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความสามัคคี 3) ปัจจัยด้านองค์กร ประกอบด้วย ความผูกพัน ภาวะผู้นำ และความโปร่งใส ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วม

ในการรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่า เมื่อมีการดำเนินตามโครงการที่วางไว้และการดำเนินการมีความโปร่งใส ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ ผลของโครงการจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา ทำให้ประชาชนรับทราบปัญหาในท้องถิ่นร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งปัญหาตรงกับความต้องการของประชาชนมากที่สุด และแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากปัญหาได้รับการแก้ไขการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการประชาชนสามารถร่วมดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การร่วมทำ ประชามุข การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล การเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นว่า โครงการที่ดำเนินการแล้วหรือขณะดำเนินโครงการ ประชาชนสามารถเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสได้ การมีส่วนร่วมการวางแผน สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนต้องนำมาวางแผนร่วมกันและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ดังนั้น การวางแผนการดำเนินการจึงมีความสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) สามารถทำนายปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสรุปผลปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนตามงานวิจัยข้างต้นได้ดังนี้ ยูธนา แดงนุ้ย (2551) พบว่า ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 งานวิจัยของธนาศิลป์ เลี้ยวทอง (2553) พบว่า ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจ แรงจูงใจ การส่งเสริมและสนับสนุนจากจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปกครองท้องถิ่นที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 งานวิจัยของไพศาล เรืองวิรุจนากุล (2554) พบว่า คุณค่าและจิตสำนึกสาธารณะ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และกระบวนการและช่องทางในการมีส่วนร่วมที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 งานวิจัยของรอยฮาน เจ๊ะหะ (2554) พบว่า การเป็นสมาชิกอื่นทางสังคมที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยของวรรณาทองกาวแก้ว (2554) พบว่า ปัจจัยความรู้ความเข้าใจ และการบริหารองค์กร ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยของประเดิม แพทย์รังษี (2556) พบว่า ผลประโยชน์จากการเข้าร่วม อิทธิพลจากผู้นำ ความผูกพันกับท้องถิ่น และความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยของพระมหาประกาศิต (2556) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม ระยะเวลาที่อาศัย และสถานภาพชุมชนที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยของอานิสงค์ โอทาทะวงส์ (2556) พบว่า ปัจจัยความรู้ ความเข้าใจ ระยะทางที่อยู่อาศัย สถานภาพในชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ความตระหนักเกี่ยวกับคุณค่า และการใช้ประโยชน์ ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยของกมล เข็มนาจิตร (2557) พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่ม ความมั่นคง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความสามัคคี ภาวะผู้นำ และความโปร่งใสที่ต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ที่มาของตัวแปรและสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ 2 สรุปตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

	งานวิจัย																								
ตัวแปร	การเป็นสมาชิกกลุ่ม	ระยะเวลาที่อาศัย	ความรู้ความเข้าใจ	การเป็นสมาชิกออนไลน์ทางสังคม	คุณค่าและจิตสำนึกสาธารณะ	กระบวนการและช่องทางในการมีส่วนร่วม	บทบาททางสังคม	ระยะทางที่อยู่อาศัย	สถานภาพในชุมชน	อิทธิพลจากผู้นำ	การบริหารจัดการ	ผลประโยชน์จากการเข้าร่วม	ความผูกพันกับท้องถิ่น	ความเข้มแข็งของเครือข่าย	ความพึงพอใจของประชาชน	ภาวะผู้นำ	บทบาทของราษฎรในหมู่บ้าน	ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน	การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง	การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	ผลประโยชน์ที่ได้รับ	ความมั่นคง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ความรู้สึกเป็นเจ้าของ	ความสามัคคี
ยูธนา แดงนุ้ย (2551)	/	/	/*																						
ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง (2553)			/*										/*	/*				/*	/*	/*					
ไพศาล เรืองวิรุจนากุล (2554)					/*	/*																	/*		
รอยฮาน เจ๊ะหะ (2554)	/	/	/*																						

ตารางที่ 2 (ต่อ)

งานวิจัย	ตัวแปร																								
	การเป็นสมาชิกกลุ่ม	ระยะเวลาที่อาศัย	ความรู้ความเข้าใจ	การเป็นสมาชิกอื่นทางสังคม	คุณค่าและจิตสำนึกสาธารณะ	กระบวนการและช่องทางในการมีส่วนร่วม	บทบาททางสังคม	ระยะเวลาที่อยู่อาศัย	สถานภาพในชุมชน	อิทธิพลจากผู้นำ	การบริหารจัดการ	ผลประโยชน์จากการเข้าร่วม	ความผูกพันกับท้องถิ่น	ความเข้มแข็งของเครือข่าย	ความพึงพอใจของประชาชน	ภาวะผู้นำ	บทบาทของราษฎรในหมู่บ้าน	ความเข้มแข็งของหมู่บ้าน	การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง	การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์	ผลประโยชน์ที่ได้รับ	ความมั่นคง	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ความรู้สึกรับเป็นเจ้าของ	ความสามัคคี
วรรณา ทองขาวแก้ว (2554)	/					/*					/*														
ประเดิม แพทย์รังสี (2556)	/*								/*			/*	/*	/*											
พระมหาประภาสจิต (2556)	/*	/*						/*																	
อานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2556)	/*		/*				/*																/		
กมล เข็มนาจิดร์ (2557)	/*		/*										/*		/*						/*	/*	/*	/*	/

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น และรวบรวมแนวคิดจากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ผู้นำชุมชน
2. ตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วม ฯ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล

ตารางที่ 3 แหล่งที่มาของตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	งานวิจัย
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	ไพศาล เรื่องวิรุจนากุล (2554), วรรณ ทองกาวแก้ว (2554), อานิสงค์ โอทาตะวงค์ (2556), กมล เข็มนาจิตร (2557)
2. ความรู้ความเข้าใจ	ยุธนา แดงนุ้ย (2551), ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง (2553), รอยฮาน เจ๊ะหะ (2554), อานิสงค์ โอทาตะวงค์ (2556), กมล เข็มนาจิตร (2557)
3. ผู้นำชุมชน	ประเดิม แพทย์รังษี (2556), กมล เข็มนาจิตร (2557)

ที่มาของสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการศึกษาของไพศาล เรื่องวิรุจนากุล (2554), วรรณ ทองกาวแก้ว (2554) และกมล เข็มนาจิตร (2557) พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “การรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี”

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความเข้าใจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการศึกษาของยุธนา แดงนุ้ย (2551), ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง (2553), อานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2556), กมล เข็มนาจิตร (2557) พบว่า ความรู้ความเข้าใจ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”

สมมติฐานที่ 3 ผู้นำชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผลการศึกษาของประเดิม แพทย์รังษี (2556) และกมล เข็มนาจิตร (2557) พบว่า อิทธิพลจากผู้นำและภาวะผู้นำ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานการวิจัยที่ว่า “ผู้นำชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยการสำรวจ (Survey research method) ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ทั้งนี้ สามารถกำหนดแนวทางการศึกษานี้ตามวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้าน อยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 96,139 คน (เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี, 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ที่ $N = 100,000$ จะต้องมีค่า $= 384$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกตามรายชุมชน เพื่อกำหนดตัวอย่างในแต่ละชุมชนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional random sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างแยกตามชุมชน} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละชุมชน}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา
จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 ชุมชน

ที่	ชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
1	ชุมชนการเคหะเขาแดงอ่อน	875	4
2	ชุมชนวังหิน	4,661	20
3	ชุมชนเขาแดงอ่อน	2,530	11
4	ชุมชนตลาดคลอง	3,799	16
5	ชุมชนไร่กล้วย	3,400	14
6	ชุมชนหัวคันทด	4,502	19
7	ชุมชนการเคหะเก้าگیโล	2,425	10
8	ชุมชนผาแดง	2,201	9
9	ชุมชนมังกรขาว	2,168	9
10	ชุมชนนาพร้าว	4,025	17
11	ชุมชนเขาน้อย	1,405	6
12	ชุมชนหนองน้ำดำ	6,315	27
13	ชุมชนพฤษชาติ	2,122	9
14	ชุมชนชากค้อ	3,182	13
15	ชุมชนบ่อหิน	1,585	7
16	ชุมชนอัสสัมชัญ	1,890	8
17	ชุมชนหนองขาม	4,083	17
18	ชุมชนเนินผาสุข	2,198	9
19	ชุมชนเนินตอง	1,026	4
20	ชุมชนเขาดิน	3,489	15
21	ชุมชนเขาชี	1,446	6
22	ชุมชนบ่อยาง	1,787	8
23	ชุมชนหนองค้อ	2,929	12
24	ชุมชนหนองยายปู่	2,313	10
25	ชุมชนจุกเฒอ	1,267	5

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	ชุมชน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนตัวอย่าง (คน)
26	ชุมชนหนองปรือ	2,921	5
27	ชุมชนห้วยสะพาน	1,374	6
28	ชุมชนบึงลำง	2,552	11
29	ชุมชนหนองแขวะ	1,556	7
30	ชุมชนหนองกลางดง	1,038	5
31	ชุมชนในซาก	3,880	16
32	ชุมชนวังค้อ	804	4
33	ชุมชนตลาดบึง	1,265	5
34	ชุมชนหนองหว่า	1,638	7
35	ชุมชนหุบบอน	759	3
36	ชุมชนศิริอนุสรณ์	509	2
37	ชุมชนหมู่ 3 เขาคันทรง	280	1
38	ชุมชนเขาช่องลม	537	2
39	ชุมชนพันเสด็จนอก	576	3
40	ชุมชนห้วยเทียน	651	3
41	ชุมชนยางเอน-ขนำเจ็ด	836	4
42	ชุมชนปากร่วม	2,078	9
43	ชุมชนเขาขยาย	2,542	11
44	ชุมชนนิคมบ่อวิน	1,932	8
45	ชุมชนมาบเสมอ	788	3
	รวม	96,139	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1. คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด แบบเลือกตอบ หลายรายการ (Check lists)

2. คำถามเกี่ยวกับช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นคำถามแบบเลือกตอบ คือ เคยและไม่เคย

3. คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีการกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ		ระดับคะแนน
มากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
มาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด แบบเลือกตอบ (Check lists) คือ ใช่ กับ ไม่ใช่ จำนวน 10 ข้อ และมีการให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่ผิดด้วย โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าตอบใช่ ได้ 1 คะแนน ประกอบด้วยข้อที่ 1, 2, 6, 7, 8

ถ้าตอบไม่ใช่ ได้ 1 คะแนน ประกอบด้วยข้อที่ 3, 4, 5, 9, 10

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านผู้นำชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) มี 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตัดตัดปานกลางออกเพื่อจะทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกความคิดเห็นได้อย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มากที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ 4 คะแนน
มาก	กำหนดให้เท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	กำหนดให้เท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	กำหนดให้เท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินการ 3) ด้านการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check lists) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
มีส่วนร่วมทุกครั้ง	กำหนดให้เท่ากับ 3 คะแนน
มีส่วนร่วมบางครั้ง	กำหนดให้เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เคยมีส่วนร่วม	กำหนดให้เท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี การศึกษานี้ได้มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม 9 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study) โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดความหมายหรือนิยามศัพท์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
2. ดำเนินการสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ ทำให้ได้แบบสอบถามฉบับร่าง
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างพร้อมแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

3.1 ดร.ลือชัย วงษ์ทอง	ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
3.2 อาจารย์เอกลักษณ์ ฉัตรฤทธิ	ตำแหน่ง อาจารย์ประจำวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 นางอัจฉรา บัณฑิตยานุรักษ์ ตำแหน่ง รองปลัดเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้องในสำนวนภาษา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับประเด็นหลักของเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปลองใช้ (Try out) จำนวน 30 ชุด กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าความเชื่อถือได้ตามเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ที่ Nunnally (1978) ได้นำเสนอดังนี้

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.7 สำหรับการวิจัยโดยการสำรวจ (Survey research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.8 สำหรับการวิจัยพื้นฐาน (Basic research)

ค่า α มากกว่าและเท่ากับ 0.9 สำหรับการวิจัยใช้ตัดสินใจ (Important research)

สำหรับการหาความเชื่อถือได้แต่ละแบบ เป็นการคำนวณค่าความความเชื่อถือได้ ซึ่งเป็นตัวเลขที่อยู่ในรูปทศนิยม มีค่าไม่เกิน 1.00 การแปลความหมายค่าความน่าเชื่อถือ (พรณี ลีกิจวัฒน์, 2553) ใช้เกณฑ์ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

ค่าความเชื่อถือได้	ระดับความเชื่อถือได้	การนำไปใช้
0.80-1.00	สูงมาก	ใช้ได้ดีมาก
0.70-0.79	สูง	ใช้ได้ดี
0.50-0.69	ปานกลาง	พอใช้
0.30-0.49	ต่ำ	ควรปรับปรุง
ต่ำกว่า 0.30	ต่ำมาก	ใช้ไม่ได้

และจากผลการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม มีดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปผลวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	จำนวนข้อคำถาม	ความเชื่อถือได้ (Reliability)
การมีส่วนร่วม (ตอนที่ 4)	20	0.936
1. ด้านการตัดสินใจ	5	0.874
2. ด้านการดำเนินการ	5	0.820
3. ด้านการรับผลประโยชน์	5	0.832
4. ด้านการติดตามประเมินผล	5	0.936
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (ส่วนที่ 3)	7	0.952
ด้านผู้นำชุมชน (ตอนที่ 3)	10	0.947

ตารางที่ 7 ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (ตอนที่ 2)

ความรู้ความเข้าใจ	ค่าความยาก-ง่าย (Difficulty index)	ค่าอำนาจจำแนก (Discriminant index)
ข้อที่ 1	0.8033	0.183
ข้อที่ 2	0.8361	0.281
ข้อที่ 3	0.2787	0.151
ข้อที่ 4	0.3934	0.296
ข้อที่ 5	0.3115	0.191
ข้อที่ 6	0.8525	0.146
ข้อที่ 7	0.8525	0.120
ข้อที่ 8	0.8689	0.288
ข้อที่ 9	0.5410	0.500
ข้อที่ 10	0.2951	0.204

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามให้ประชาชนกรรมการชุมชนในแต่ละชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 ชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นประชาชนของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา และทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบผลการสำรวจแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลที่ได้ออกไปวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามแล้ว นำมาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
2. นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสข้อมูล
3. บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
4. ประมวลผลข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติ
5. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว นำมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อใช้ในการพรรณนาข้อมูลตัวแปรด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequencies)

1.2 วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequencies)

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

1.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบขั้นต่อน (Stepwise Method) เพื่อหาตัวพยากรณ์ที่ดีและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระทีละตัว

เกณฑ์การแปลผล

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อช่องทางารับข้อมูลข่าวสาร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Likert's scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นที่ต้องการ}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์การวัดและแปลความหมายในแบบสอบถามตอนที่ 1

ระดับคะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผู้นำชุมชน

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4-1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

เกณฑ์การวัดและแปลความหมายในแบบสอบถาม

ระดับคะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 3.26-4.00	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.25	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 1.76-2.50	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.75	ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
เกณฑ์การวัดและแปลความหมายในแบบสอบถาม

เกณฑ์การวัดระดับความรู้ โดยใช้แนวคิดของ Bloom (1972) ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
ร้อยละ 80 ขึ้นไป	มีความรู้ระดับสูง
ร้อยละ 60-79	มีความรู้ระดับปานกลาง
ร้อยละ น้อยกว่า 60	มีความรู้ระดับต่ำ

ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี มีจำนวน 10 ข้อ โดยมีคำตอบให้เลือก 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และ ไม่ใช่ และมีกรให้คะแนนตอบถูก 1 คะแนน และตอบผิด 0 คะแนน ดังนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์คะแนน ดังนี้

ตารางที่ 8 เกณฑ์คะแนนการวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ระดับคะแนน	ความหมาย
8-10 คะแนน (ตอบถูกร้อยละ 80 ขึ้นไป)	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง
6-7 คะแนน (ตอบถูกร้อยละ 60-79)	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง
0-5 คะแนน (ตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60)	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนคร
เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชลบุรี

วิธีการแปลผลแบบสอบถามส่วนนี้ได้ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้ คือ

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{3-1}{3} \\
 &= 0.66
 \end{aligned}$$

เกณฑ์การวัดและแปลความหมายในแบบสอบถาม

ระดับคะแนน	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 2.34-3.00	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 1.67-2.33	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.66	ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 5 ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลทั่วไป (n = 396)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	175	44.19
หญิง	221	55.81

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. อายุ		
18-30 ปี	66	16.67
31-40 ปี	121	30.56
41-50ปี	109	27.53
51ปีขึ้นไป	100	25.25
3. สถานภาพ		
โสด	140	35.35
สมรส	224	56.57
หย่า/ หม้าย	32	8.08
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	68	17.17
มัธยมศึกษาตอนต้น	75	18.94
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	106	26.77
อนุปริญญา/ ปวส.	71	17.93
ปริญญาตรี	51	12.88
สูงกว่าปริญญาตรี	25	6.31
5. อาชีพ		
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	107	27.02
รับจ้าง	63	15.91
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	53	13.38
พนักงาน/ ลูกจ้างบริษัทเอกชน	152	38.38
อื่น ๆ	21	5.30
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่เกิน 5,000 บาท	65	16.41
5,001-10,000 บาท	87	21.97
10,001-15,000 บาท	153	38.64
มากกว่า 15,001 บาท	91	22.98

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งในชุมชน		
เป็น	113	28.54
ไม่เป็น	283	71.46
รวม	396	100.00

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทั่วไปของประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยภูมิ มีดังนี้
 จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.81 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 44.19 ตามลำดับ

จำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.56 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.53 และมีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.25 ตามลำดับ

จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 56.57 รองลงมา คือ โสด คิดเป็นร้อยละ 35.35 และหย่า/ หม้าย คิดเป็นร้อยละ 8.08 ตามลำดับ

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 26.77 รองลงมา คือ มีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 18.94 และมีระดับอนุปริญญา/ ปวส. คิดเป็นร้อยละ 17.93 ตามลำดับ

จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นพนักงาน/ ลูกจ้างบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 38.38 รองลงมา คือ ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 27.02 และรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 15.91 ตามลำดับ

จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.64 รองลงมา คือ มีรายได้มากกว่า 15,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.98 และมีรายได้ 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.97 ตามลำดับ

จำแนกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งในชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 71.46 รองลงมา คือ เป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 28.54 ตามลำดับ

**ตอนที่ 2 การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชน
ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี**

ตารางที่ 10 จำนวนร้อยละ อันดับ การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร
ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี
(n = 396)

ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร ของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	การรับฟัง/ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์		
	เคย (ร้อยละ)	ไม่เคย (ร้อยละ)	อันดับ
1. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	220 (55.70)	176 (44.55)	11
2. ป้ายประกาศของเทศบาล	325 (82.07)	71 (17.93)	1
3. การจัดประชุมของชุมชน	243 (61.36)	153 (38.64)	10
4. เลียงตามสายของเทศบาล	276 (69.70)	120 (30.30)	7
5. เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล	313 (79.04)	83 (20.96)	2
6. เจ้าหน้าที่ของเทศบาล	279 (70.45)	117 (29.55)	6
7. กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ สมาชิกสภาเทศบาล/ ประธานชุมชน/ กรรมการชุมชน	276 (69.70)	120 (30.30)	7
8. เว็บไซต์ของเทศบาล	254 (64.14)	142 (35.86)	9
9. สถานีวิทยุชุมชน/ สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่น	210 (53.03)	186 (46.97)	12

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร ของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	การรับฟัง/ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์		
	เคย (ร้อยละ)	ไม่เคย (ร้อยละ)	อันดับ
10. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล/ บอร์ดประชาสัมพันธ์	281 (70.96)	115 (29.04)	5
11. การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่โดยรถยนต์	301 (76.01)	95 (23.99)	3
12. ป้ายอิเล็กทรอนิกส์อักษรไฟวิ่ง	287 (72.47)	109 (27.53)	4
13. อื่น ๆ	25 (6.31)	371 (93.69)	13

จากตารางที่ 9 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากป้ายประกาศ
ของเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 82.07 รองลงมา คือ เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล คิดเป็นร้อยละ
79.04 การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่โดยรถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 76.01 และป้ายอิเล็กทรอนิกส์อักษร
ไฟวิ่ง คิดเป็นร้อยละ 72.47 ตามลำดับ ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ช่องทางอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.31

**ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร
ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี**

ตารางที่ 11 จำนวนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจต่อช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร
ของประชาชน ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี
(n = 396)

ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของ เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์	ระดับความพึงพอใจ			
	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
1. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	3.35	0.86	ปานกลาง	11
2. ป้ายประกาศของเทศบาล	3.42	0.92	มาก	10
3. การจัดประชุมของชุมชน	3.49	0.99	มาก	4
4. เสียงตามสายของเทศบาล	3.48	0.97	มาก	6
5. เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล	3.45	0.89	มาก	9
6. เจ้าหน้าที่ของเทศบาล	3.48	0.98	มาก	6
7. กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ สมาชิกสภา เทศบาล/ ประธานชุมชน/ กรรมการชุมชน	3.49	0.95	มาก	4
8. เว็บไซต์ของเทศบาล	3.47	0.92	มาก	8
9. สถานีวิทยุชุมชน/ สถานีโทรทัศน์ ท้องถิ่น	3.19	1.01	ปานกลาง	12
10. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล/ บอร์ดประชาสัมพันธ์	3.52	0.98	มาก	2
11. การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ โดยรถยนต์	3.52	0.87	มาก	2
12. ป้ายอิเล็กทรอนิกส์อักษรไฟวิ่ง	3.58	0.95	มาก	1
13. อื่น ๆ	3.10	1.37	ปานกลาง	13
ภาพรวม	3.88	0.80	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อช่องทางการรับข้อมูลข่าวสาร
โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.80$)

และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจต่อป้ายอิเล็กทรอนิกส์อักษรไฟวิ่ง เป็นลำดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.95$) รองลงมา คือ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล/ บอร์ดประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, $SD = 0.98$) และการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ โดยรถยนต์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, $SD = 0.87$) และลำดับสุดท้าย คือ ช่องทางอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$, $SD = 1.37$)

ตอนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 12 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (n = 396)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวนผู้ตอบผิด (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
1. ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาระดับหมู่บ้านและตำบล	355 (89.65)	41 (10.35)	396 (100.00)
2. การจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนำเสนอปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน	353 (89.14)	43 (10.86)	396 (100.00)
3. ผู้เข้าร่วมประชาคมมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการจัดประชาคมท้องถิ่น	91 (22.98)	305 (77.02)	396 (100.00)
4. เทศบาลควรเป็นผู้เสนอปัญหาความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนของท่านในการจัดทำแผนพัฒนาเอง	126 (31.82)	270 (68.18)	396 (100.00)
5. เทศบาลจะนำปัญหาและความต้องการของประชาชนมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลหรือไม่ก็ได้	106 (26.77)	290 (73.23)	396 (100.00)

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	จำนวนผู้ตอบถูก (ร้อยละ)	จำนวนผู้ตอบผิด (ร้อยละ)	รวม (ร้อยละ)
6. แผนงานพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นการพัฒนาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และอำนวยความสะดวกในชุมชน	357 (90.15)	39 (9.85)	396 (100.00)
7. ปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้จากการนำเสนอของประชาชนในเวทีประชาคมจะถูกนำมาจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ บรรลุไว้ในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล	350 (88.38)	46 (11.62)	396 (100.00)
9. ผู้เข้าร่วมประชาคมไม่สามารถติดตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการประชาคมท้องถิ่นเพื่อการดูแลรักษาทรัพย์สินของชุมชนได้	144 (36.36)	252 (63.64)	396 (100.00)
10. ผู้เข้าร่วมประชาคมมีหน้าที่ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชาคมท้องถิ่น	85 (21.46)	311 (78.54)	396 (100.00)

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่นพบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ข้อ 6 แผนงานพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นการพัฒนาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และอำนวยความสะดวกในชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.15 รองลงมา คือ ข้อ 1 ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาระดับหมู่บ้านและตำบล คิดเป็นร้อยละ 89.65 และประชาชนมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ ข้อ 10 ผู้เข้าร่วมประชาคมมีหน้าที่ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชาคมท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 21.46

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาท้องถิ่น

ระดับความรู้ความเข้าใจ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับสูง (8-10 คะแนน)	80	20.20
ระดับปานกลาง (6-7 คะแนน)	73	18.43
ระดับต่ำกว่าเกณฑ์ (น้อยกว่า 6 คะแนน)	243	61.36
รวม	396	100

จากตารางที่ 13 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำกว่าเกณฑ์สูง คิดเป็นร้อยละ 61.36 รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 20.20 และความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 18.43 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (n = 396)

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากการจัดเวทีประชาคม เพื่อการจัดทำแผนชุมชน/ แผนพัฒนาเทศบาล	60 (15.23)	194 (49.24)	106 (26.90)	34 (8.63)	2.71	0.83	มาก	4
2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารนโยบายของผู้บริหารเทศบาล และการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล	65 (16.41)	177 (44.70)	121 (30.56)	33 (8.33)	2.69	0.84	มาก	5
3. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดทำโครงการพัฒนาของเทศบาล เช่น การทำถนน ขยายเขตไฟฟ้า ประปา โครงการฝึกอาชีพ โครงการเทศบาลเคลื่อนที่ เป็นต้น	67 (16.92)	191 (48.2)	108 (27.27)	30 (7.58)	2.74	0.83	มาก	3

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
4. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดให้บริการต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การให้บริการทำบัตรประชาชน การชำระภาษี เป็นต้น	73 (18.43)	189 (47.73)	109 (27.53)	25 (6.31)	2.78	0.82	มาก	2
5. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดกิจกรรมของเทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี งานวันสำคัญต่าง ๆ	81 (20.45)	206 (52.02)	81 (20.45)	28 (7.07)	2.86	0.82	มาก	1
6. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากการจัดทำโครงการพัฒนาของเทศบาล	60 (15.15)	166 (41.9)	135 (34.09)	35 (8.84)	2.63	0.84	มาก	7
7. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลการจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของเทศบาล	57 (14.39)	178 (44.95)	122 (30.81)	39 (9.85)	2.64	0.85	มาก	6
ภาพรวม					2.72	0.73	มาก	

จากตารางที่ 14 ประชาชนมีความคิดเห็นด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.72$, $SD = 0.73$)

และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดกิจกรรมของเทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี งานวันสำคัญต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.86$, $SD = 0.82$) รองลงมา คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดให้บริการต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การให้บริการทำบัตรประชาชน การชำระภาษี เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.78$, $SD = 0.83$) และลำดับสุดท้ายคือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากการจัดทำโครงการพัฒนาของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, $SD = 0.84$)

ตารางที่ 15 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับ ของระดับ
 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านผู้นำชุมชน (n = 396)

ด้านผู้นำชุมชน	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
1. คณะกรรมการชุมชนมีความรู้ ความสามารถกล้าตัดสินใจเพื่อชุมชน และทำเพื่อชุมชน สามารถปรับตัวกับ สถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง	70 (17.68)	217 (54.80)	92 (23.23)	17 (4.29)	2.83	0.71	มาก	6
2. คณะกรรมการชุมชนมีความเสียสละ คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ส่วนตนและมีความซื่อสัตย์สุจริต	88 (22.22)	169 (42.68)	111 (28.03)	28 (7.07)	2.80	0.86	มาก	8
3. คณะกรรมการชุมชนมีบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีการประสานงาน ที่ดี มีความกระตือรือร้นและเป็นที่ยอมรับ ของชุมชน	89 (22.47)	189 (47.73)	88 (22.22)	30 (7.58)	2.85	0.85	มาก	2
4. คณะกรรมการชุมชนมองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นและ ทุ่มเททำงานให้กับชุมชน	71 (17.93)	193 (48.74)	111 (28.03)	21 (5.30)	2.79	0.79	มาก	10
5. คณะกรรมการชุมชนสามารถทำงาน แก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการ ของชุมชน ประชาชน และชักชวน ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน	82 (20.71)	196 (49.49)	96 (24.24)	22 (5.56)	2.85	0.81	มาก	2
6. คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วม และให้ความสำคัญในการจัดทำ กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน	84 (21.21)	205 (51.77)	84 (21.21)	23 (5.81)	2.88	0.80	มาก	1
7. คณะกรรมการชุมชนมีการจัด ประชุมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้ รับรู้ ข้อมูลข่าวสาร หาข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในชุมชน	74 (18.69)	195 (49.24)	100 (25.25)	27 (6.82)	2.80	0.82	มาก	9
8. คณะกรรมการชุมชนมีความโปร่งใส มีการรายงานผลการทำงานต่าง ๆ ให้ชุมชนทราบ และเปิดโอกาสให้มีการ ตรวจสอบการทำงาน	85 (21.46)	187 (47.22)	95 (23.99)	29 (7.32)	2.83	0.85	มาก	5

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ด้านผู้นำชุมชน	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับความคิดเห็น				\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด				
9. ผู้คณะกรรมการชุมชน มีความรับผิดชอบในการทำงาน และผลที่ได้รับจากการดำเนินงานต่าง ๆ	76 (19.19)	206 (52.02)	93 (23.48)	21 (5.30)	2.85	0.79	มาก	2
10. คณะกรรมการชุมชนมีการรับฟัง ข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับ ประโยชน์และเสียประโยชน์หรือกลุ่ม ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการ ทำงานเพื่อการพัฒนาชุมชน	77 (19.44)	193 (48.74)	104 (26.26)	22 (5.56)	2.82	0.81	มาก	7
ภาพรวม					2.82	0.81	มาก	

จากตารางที่ 15 ประชาชนมีความคิดเห็นด้านผู้นำชุมชน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.82$, SD = 0.81)

และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือ คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วม และให้ความสำคัญในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.88$, SD = 0.80) รองลงมา คือ คณะกรรมการชุมชนมีบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีการประสานงานที่ดี มีความกระตือรือร้น และเป็นที่ยอมรับของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$, SD = 0.85) คณะกรรมการชุมชนสามารถทำงานแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของชุมชน ประชาชน และชักชวนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$, SD = 0.81) และคณะกรรมการชุมชนมีความรับผิดชอบในการทำงาน และผลที่ได้รับจากการดำเนินงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$, SD = 0.79) และลำดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการชุมชนมองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นและทุ่มเททำงานให้กับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.79$, SD = 0.79)

ตอนที่ 6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตารางที่ 16 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล อันดับของระดับการมีส่วนร่วม
ของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (n = 396)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับการมีส่วนร่วม			\bar{X}	SD	แผลผล	อันดับ
	ร่วม						
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				
1. ท่านเคยได้ร่วมวางแผน นโยบายหรือแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน	137 (34.60)	200 (50.51)	59 (14.90)	1.80	0.68	ปานกลาง	2
2. ท่านเคยเข้าร่วมโครงการ ประชาคม เพื่อนำเสนอปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น	126 (31.82)	201 (50.76)	69 (17.42)	1.86	0.69	ปานกลาง	1
3. ท่านเคยได้ร่วมแสดงความคิด เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อ แผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมใน การพัฒนาเทศบาลที่ไม่ตอบสนอง ต่อความต้องการของท้องถิ่น	150 (37.88)	176 (44.44)	70 (17.68)	1.80	0.72	ปานกลาง	2
4. ท่านเคยได้มีส่วนร่วมประชุม เพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น	154 (38.89)	178 (44.95)	64 (16.16)	1.77	0.71	ปานกลาง	4
5. ท่านเคยได้มีส่วนร่วม เพื่อตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญ ก่อน/ หลังของโครงการ/ กิจกรรมที่เทศบาลควรดำเนินการ	156 (39.39)	184 (46.46)	56 (14.14)	1.75	0.69	ปานกลาง	5
ภาพรวม				1.80	0.61	ปานกลาง	

จากตารางที่ 16 ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 1.80$, $SD = 0.61$)

และเมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า อันดับ 1 คือ ท่านเคยเข้าร่วมโครงการประชาม เพื่อนำเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.86, SD = 0.69$) รองลงมา คือ ท่านเคยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ในการพัฒนาเทศบาลที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.80, SD = 0.72$) และท่านเคยได้ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.80, SD = 0.68$) และลำดับสุดท้าย คือ ท่านเคยได้มีส่วนร่วม เพื่อตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญก่อน/ หลังของโครงการ/ กิจกรรมที่เทศบาลควรดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.75, SD = 0.69$)

ตารางที่ 17 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของ ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (n = 396)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับการมีส่วนร่วม			\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	รวม						
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				
1. ท่านเคยได้ร่วมสนับสนุน งบประมาณส่วนตัวหรือบริจาค สิ่งของต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการ ทำงานของเทศบาลเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น	157 (39.75)	186 (47.09)	52 (13.16)	1.73	0.68	ปานกลาง	5
2. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ปัญหาด้านถนน ไฟฟ้า อาชญากรรม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น	142 (35.86)	179 (45.20)	75 (18.94)	1.83	0.72	ปานกลาง	4
3. ท่านมีส่วนร่วมดูแล สิ่งสาธารณะที่เทศบาลจัดให้มี เช่น ถังขยะ ถนน บ่อน้ำ สวนสุขภาพ เป็นต้น ให้อยู่ใน สภาพที่เรียบร้อย	94 (23.74)	234 (59.09)	68 (17.17)	1.93	0.63	ปานกลาง	2

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับการมีส่วนร่วม			\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	ร่วม						
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				
4. ท่านเคยคิดริเริ่มหรือช่วยเหลือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลเข้ามา ดำเนินการในหมู่บ้าน/ ตำบล ของท่าน	128 (32.32)	201 (50.76)	67 (16.92)	1.85	0.69	ปานกลาง	3
5. ท่านเคยเข้าร่วมการจัดโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี การฝึกอบรม อาชีพ การรณรงค์ต่าง ๆ	96 (24.24)	227 (57.32)	73 (18.43)	1.94	0.65	ปานกลาง	1
ภาพรวม				1.86	0.57	ปานกลาง	

จากตารางที่ 17 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.86$, $SD = 0.57$)

และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือ ท่านเคยเข้าร่วมการจัดโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี การฝึกอบรมอาชีพ การรณรงค์ต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.94$, $SD = 0.65$) รองลงมา คือ ท่านมีส่วนร่วมดูแลสิ่งสาธารณะที่เทศบาลจัดให้มี เช่น ถังขยะ ถนน บ่อน้ำ สวนสุขภาพ เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.93$, $SD = 0.64$) และลำดับสุดท้าย คือ ท่านเคยได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวหรือบริจาคสิ่งของต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานของเทศบาลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.73$, $SD = 0.68$)

ตารางที่ 18 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ (n = 396)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับการมีส่วนร่วม			\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	รวม						
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				
1. ท่านหรือบุคคลในครอบครัว เคยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตจาก เทศบาล เช่น สตรี คนชรา คน พิการ และผู้ด้อยโอกาส	118 (29.80)	224 (56.57)	54 (13.64)	1.84	0.64	ปานกลาง	5
2. ท่านหรือบุคคลในครอบครัว เคยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านสาธารณสุข เช่น การป้องกัน โรคระบาดต่าง ๆ ด้านสุขภาพ สุขอนามัย และยาเสพติด	75 (18.94)	237 (59.85)	84 (21.21)	2.02	0.63	ปานกลาง	3
3. ท่านหรือครอบครัวได้รับ ประโยชน์จากโครงการเกี่ยวกับ งานด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกีฬา	89 (22.47)	236 (59.60)	71 (17.93)	1.95	0.63	ปานกลาง	4
4. ท่านได้รับประโยชน์ จากโครงการพัฒนา ด้านสาธารณสุขปโภค เช่น ด้านถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบระบายน้ำ	65 (16.41)	225 (56.82)	106 (56.82)	2.10	0.65	ปานกลาง	1
5. ท่านได้รับผลประโยชน์ จากโครงการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย การปลูกต้นไม้ การแก้ไขปัญหา มลพิษต่าง ๆ	77 (19.49)	224 (56.71)	94 (23.80)	2.05	0.65	ปานกลาง	2
ภาพรวม				1.99	0.52	ปานกลาง	

จากตารางที่ 18 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.99$, $SD = 0.52$)

และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อันดับ 1 คือ ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนา ด้านสาธารณูปโภค เช่น ด้านถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบระบายน้ำ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.10$, $SD = 0.65$) รองลงมา คือ ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย การปลูกต้นไม้ การแก้ไขปัญหามลพิษต่าง ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.04$, $SD = 0.66$) และลำดับสุดท้าย คือ ท่านหรือบุคคลในครอบครัวเคยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากเทศบาล เช่น สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.84$, $SD = 0.64$)

ตารางที่ 19 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผล อันดับของระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล (n = 396)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามประเมินผล	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับการมีส่วนร่วม			\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	ร่วม						
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				
1. ท่านเคยได้ร่วมติดตามว่า เทศบาลมีการนำปัญหา ความต้องการของประชาชนจาก การนำเสนอในเวทีประชาคม มาดำเนินการ	150 (37.97)	192 (48.61)	53 (13.42)	1.76	0.68	ปานกลาง	1
2. ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการ ใช้จ่ายงบประมาณ และความโปร่งใส การบริหารงานตามแผนงาน/ โครงการของเทศบาล	165 (41.67)	183 (46.21)	48 (12.12)	1.70	0.67	ปานกลาง	4
3. ท่านเคยได้ร่วมติดตาม ผลการดำเนินงานของเทศบาลใน การแก้ไขปัญหาจากข้อร้องเรียน ต่าง ๆ ของประชาชน	150 (37.88)	197 (49.75)	49 (12.37)	1.74	0.66	ปานกลาง	2

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามประเมินผล	จำนวน (ร้อยละ) ของระดับการมีส่วนร่วม			\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
	ร่วม						
	ไม่เคย	บางครั้ง	ทุกครั้ง				
4. ท่านเคยได้ร่วมในการเสนอ ข้อบกพร่องหรือผลกระทบ จากการดำเนินงานของเทศบาล ให้เทศบาลได้รับทราบ	151 (38.13)	197 (49.75)	48 (12.12)	1.74	0.66	ปานกลาง	2
5. ท่านเคยได้ร่วมติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนงาน/ โครงการพัฒนา และแก้ไขปัญหาผลกระทบ จากการดำเนินงานของเทศบาล	165 (41.67)	185 (46.72)	46 (11.62)	1.70	0.67	ปานกลาง	4
ภาพรวม				1.73	0.60	ปานกลาง	

จากตารางที่ 19 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล โดยรวม
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.73$, $SD = 0.60$)

และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อันดับ 1 ท่านเคยได้ร่วมติดตามว่าเทศบาลมีการนำปัญหา
ความต้องการของประชาชนจากการนำเสนอในเวทีประชาคมมาดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 1.76$, $SD = 0.68$) รองลงมา คือ ท่านเคยได้ร่วมติดตามผลการดำเนินงานของเทศบาล
ในการแก้ไขปัญหาจากข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.74$, $SD = 0.66$)
และท่านเคยได้ร่วมในการเสนอข้อบกพร่องหรือผลกระทบจากการดำเนินงานของเทศบาล
ให้เทศบาลได้รับทราบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.74$, $SD = 0.66$) และลำดับสุดท้าย คือ
ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณและความโปร่งใสการบริหารงานตามแผนงาน/
โครงการของเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.70$, $SD = 0.67$) และท่านเคยได้ร่วมติดตาม
และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาผลกระทบ
จากการดำเนินงานของเทศบาล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.70$, $SD = 0.67$)

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี
จำแนกตามภาพรวมรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาล	ระดับการมีส่วนร่วม			
	\bar{X}	SD	แปลผล	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.80	0.61	ปานกลาง	3
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	1.86	0.57	ปานกลาง	2
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	1.99	0.52	ปานกลาง	1
4. การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล	1.73	0.60	ปานกลาง	4
ภาพรวม	1.84	0.51	ปานกลาง	

จากตารางที่ 20 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.84$, $SD = 0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อันดับ 1 คือ ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.99$, $SD = 0.52$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.86$, $SD = 0.57$) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.80$, $SD = 0.61$) และลำดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมติดตามประเมินผล ($\bar{X} = 1.73$, $SD = 0.60$) ตามลำดับ

ตอนที่ 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนคร เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจ ผู้นำชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี สรุปรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1)
ความรู้ความเข้าใจ (X_2) ผู้นำชุมชน (X_3) และการมีส่วนร่วม (Y_1)

	การมีส่วนร่วม (Y_1)	การรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร (X_1)	ความรู้ ความเข้าใจ (X_2)	ผู้นำชุมชน (X_3)
การมีส่วนร่วม (Y_1)	1.00	0.604**	-0.014	0.493**
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1)		1.00	0.084	0.727**
ความรู้ความเข้าใจ (X_2)			1.00	0.082
ผู้นำชุมชน (X_3)				1.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 21 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1)
ความรู้ความเข้าใจ (X_2) ผู้นำชุมชน (X_3) กับการมีส่วนร่วม (Y_1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
อยู่ระหว่าง 0.493 ถึง 0.604 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.084 ถึง 0.727 ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01
ทุกค่า โดยปัจจัยการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1) ผู้นำชุมชน (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านอื่น ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) ด้วยวิธีแบบขั้นตอน
(Stepwise method) โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักในการอธิบายหรือการแสดงอิทธิพลที่สามารถ
พยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา
จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมด้วยสมการถดถอย สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 22 คำนวณน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี (Y_1)

ตัวพยากรณ์	Beta	b	Sig
ค่าคงที่		0.779**	0.000
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1)	0.604**	0.415**	0.000

$R = 0.604$, $R^2 = 0.365$, $S.E.est = 0.401$, $F = 223.728$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 22 ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1) ส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.604 ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ (X_2) และด้านผู้นำชุมชน (X_3) ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี (Y_1)

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี กับ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1) เท่ากับ 0.604 โดยที่มีตัวพยากรณ์เพียงตัวเดียวเท่านั้น คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (X_1) ดังนั้นสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้ร้อยละ 36.50 (ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด $R^2 = 0.365$) มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ 0.401

ตารางที่ 23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
2. ความรู้ความเข้าใจส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. ผู้นำชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน ซึ่งโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ที่ $N = 100,000$ จะต้องมีค่า = 384 การเลือกตัวอย่างประชากรเพื่อเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling)

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's alpha ได้เท่ากับ 0.955 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation) และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple regression)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย ร้อยละ 44.19 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 30.56 สถานะภาพสมรส ร้อยละ 56.57 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. ร้อยละ 26.77 มีอาชีพเป็นพนักงาน/ ลูกจ้างบริษัทเอกชน ร้อยละ 38.38 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 38.64 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งในชุมชน ร้อยละ 71.46

2. การได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากป้ายประกาศของเทศบาลมากที่สุด รองลงมา คือ เอกสารประชาสัมพันธ์ของเทศบาล การประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่โดยรถยนต์ ป้ายอิเล็กทรอนิกส์ อักษรไฟวิ่ง และผ่านช่องทางอื่น ๆ ตามลำดับ

3. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อป้ายอิเล็กทรอนิกส์ไฟวิ่งมากที่สุด ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมา คือ ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล/ บอร์ดประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.52$) และการประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่โดยรถยนต์ ($\bar{X} = 3.52$)

4. ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ ร้อยละ 61.36 รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง ร้อยละ 20.20 และมีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง ร้อยละ 18.43 ตามลำดับ

5. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดกิจกรรมของเทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี งานวันสำคัญต่าง ๆ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.72$) รองลงมา คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดให้บริการต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การให้บริการทำบัตรประชาชน การชำระภาษี เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.78$) และอันดับสุดท้าย คือ ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากการจัดทำโครงการพัฒนาของเทศบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$)

6. ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ด้านผู้นำชุมชน พบว่า ประชาชนมีความเห็นว่า ผู้นำชุมชนในชุมชนของตนมีภาวะผู้นำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.88$) รองลงมา คือ คณะกรรมการชุมชนมีบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีการประสานงานที่ดี มีความกระตือรือร้น และเป็นที่ยอมรับของชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$) คณะกรรมการชุมชนสามารถทำงานแก้ไขปัญหาตอบสนองความต้องการของชุมชน ประชาชนและชักชวนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 2.85) และคณะกรรมการชุมชนมีความรับผิดชอบในการทำงาน และผลที่ได้รับจากการดำเนินงานต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.85$) และอันดับสุดท้าย คือ คณะกรรมการชุมชนมองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นและทุ่มเททำงานให้กับชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.79$)

7. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.84$) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการร่วมรับผลประโยชน์

อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 1.99$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.86) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.80$) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.73$) เป็นลำดับสุดท้าย

8. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยส่งผลทางบวก และสามารถพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมได้ร้อยละ 36.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจ และด้านผู้นำชุมชน ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

9. การทดสอบสมมติฐาน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความรู้ ความเข้าใจและผู้นำชุมชนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของยูธณา แดงนุ้ย (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละโว้ง จังหวัดสตูล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัยของไพศาล เรื่องวิรุจนากุล (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาลตำบลบางรีน อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการศึกษาของประเดิม แพทย์รัมย์ (2556) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณี เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

จากผลการศึกษาที่พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางนั้น อธิบายได้ดังนี้ ถึงแม้ว่าผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม

ในระดับมากหรือมากที่สุด แต่ก็แสดงให้เห็นว่าประชาชนเริ่มรับรู้ในบทบาทหน้าที่ของตน ต่อการมีส่วนร่วม ตลอดจนผลประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งยังต้องใช้เวลา และปัจจัยอื่น ๆ ดำเนินการควบคู่ไปพร้อมกัน เพราะเทศบาลเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีความหลากหลายในปัญหาและความต้องการของประชาชน ซึ่งต่อไปก็เป็นหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องพัฒนากลยุทธ์แนวทางและวิธีการเพื่อเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และควรเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ มีความหลากหลายในปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ทั้งในด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งจะช่วยให้เทศบาลได้รับทราบปัญหาความต้องการ ได้ครอบคลุมในทุกมิติ ทุกระดับกลุ่มประชาชน ได้ถูกต้องครบถ้วนมากขึ้น อีกทั้งต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม อย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย

นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ในด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผลยังอยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากประชาชน มองว่าให้อำนาจผู้นำชุมชนในการตัดสินใจ รวบรวมประเด็นปัญหาความต้องการในชุมชน กำหนดโครงการ/ กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเสนอให้ภาครัฐดำเนินการแล้ว จึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในขั้นตอนด้านนี้มากนัก ส่วนด้านการติดตามประเมินผลเป็นด้านที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ลำดับท้ายสุด อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบบทบาทของตนในด้านนี้ และส่วนใหญ่ผู้ที่เข้ามามีบทบาทในด้านนี้จะเป็นกลุ่มคนบางกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกจากประชาคม ให้เป็นตัวแทนได้รับการแต่งตั้งให้มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ในคณะกรรมการติดตามประเมินผล หรือการเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสนใจที่จะตรวจสอบความโปร่งใส ในการดำเนินงานของเทศบาล

2. จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีส่งผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพศาล เรื่องวิจรานกุล (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางรีน อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางรีน อำเภอมืองระนอง จังหวัดระนอง ผลการศึกษาของวรรณาทอง กาวแก้ว (2554) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา พบว่า การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 และผลการศึกษาของกมล เข็มนาจิตร์ (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ผลการศึกษายังขัดแย้งกับผลการศึกษาของอานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดงในเขตเทศบาลตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ โดยไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

จากผลการศึกษาที่ค้นพบอธิบายได้ว่า ข้อมูลข่าวสารที่เทศบาลได้มีการประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่มีอยู่สามารถเข้าถึงกลุ่มประชาชนในพื้นที่ได้หลากหลายกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลว่าสามารถรับข้อมูลได้จากช่องทางใดบ้าง การที่ประชาชนสามารถ รับรู้ข้อมูลข่าวสารแล้ว ถ้าเป็นข้อมูลที่ตนเองสนใจหรือได้รับผลประโยชน์สามารถตอบสนอง ในการแก้ไขปัญหาความต้องการของตนเองหรือคนในชุมชนแล้ว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจึงนับเป็น ปัจจัยหนึ่งที่จะกระตุ้นหรือจูงใจให้ประชาชนสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลได้รวดเร็วมากขึ้น

3. จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลโดยภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ และไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของยุธนา แดงนุ้ย (2551) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาล โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง และมีผลต่อการมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาเทศบาล ผลการศึกษาของธนาธิปไตยวทอง (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน: กรณีศึกษา อำเภอดงไผ่ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ทุกขั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาของอานิสงค์ โอทาตะวงศ์ (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง ในเขตเทศบาล ตำบลเชียงแหว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และผลการศึกษา ของกมล เข็มนาจิตร์ (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง

ส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาที่ค้นพบอธิบายได้ว่า การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลยังอยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจไม่มากนัก ทั้งในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อำนาจหน้าที่ของเทศบาล และกระบวนการขั้นตอนการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการกระจายอำนาจลงมาให้เทศบาลดำเนินการ ประชาชนบางส่วนได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ครบถ้วน หรือบางส่วนเลือกให้เวลากับการประกอบอาชีพ การทำมาหากินมากกว่าการเข้ามามีส่วนร่วม ประชาชนบางกลุ่มก็ไม่เคยเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลเลย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน อาจจะมีมาติดต่อรับบริการในส่วนที่เกี่ยวข้องในบางครั้งเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ความสนใจในการรับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและของเทศบาลไม่มากนัก กลุ่มประชาชนที่จะมีความรู้ความเข้าใจและเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน หรือผู้ได้รับแต่งตั้งให้มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องต้องประสานงานกับเทศบาลเสียส่วนใหญ่ ดังนั้น เทศบาลจะต้องมาทบทวนถึงแนวทางในการวางกลยุทธ์การบริหารงานในเชิงรุกมากขึ้น ลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น

4. จากผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนของประชาชนในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี มีความคิดเห็นต่อผู้นำชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชลบุรี ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของกมล เข็มนาจิตร (2557) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ภาวะผู้นำมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการศึกษาของประเดิม แพทย์รังษี (2556) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า อิทธิพลผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการศึกษาที่ค้นพบอธิบายได้ว่า ประชาชนในแต่ละชุมชนยังมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อผู้นำชุมชน ซึ่งมีบทบาทสำคัญของการเป็นตัวแทนชาวบ้านในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ หรือเป็นผู้นำในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของชุมชน แต่ปัจจัยด้านผู้นำชุมชนยังไม่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่า ประชาชนมองว่าผู้นำของตนมีศักยภาพเพียงพอ

ที่จะเป็นตัวแทนของคุณแล้ว หรือประชาชนอาจมีปัญหาอุปสรรคด้านปัจจัยส่วนบุคคลด้านอื่นที่ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุกขั้นตอน เช่น ต้องทำมาหากิน ไม่มีเวลา การให้ผู้นำชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ แล้ว ตนเองก็ไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาในทุกขั้นตอน เพราะมีตัวแทนของชุมชนแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าเทศบาลควรมีการทบทวนนโยบายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่กระบวนการด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล และควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญในด้านการตัดสินใจและด้านการติดตามประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้มากขึ้น

2. จากผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยด้านผู้นำชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ดังนั้น ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรมีนโยบายปรับปรุงและพัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล ทั้งในด้านรายละเอียดเนื้อหาของข่าวสาร ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย รวดเร็ว และเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุม

3. จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์สูง ดังนั้น ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่า เทศบาลควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและรับทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองและอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการพัฒนาท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

1.1 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาเข้าร่วมในเวทีประชาคม เพื่อนำเสนอปัญหาความต้องการของตนเองและของชุมชน ตลอดจนร่วมตัดสินใจในการกำหนดและจัดลำดับความสำคัญ โครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาของเทศบาล

1.2 ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น เข้าร่วมงาน/ กิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น หรือร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาเทศบาล คณะกรรมการคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการตรวจรับงาน เป็นต้น

1.3 มีการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอและเหมาะสมในการดำเนินโครงการพัฒนาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าและทั่วถึง ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ทั้งในด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านการสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

1.4 มีการนำเสนอผลการดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชนได้รับทราบผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแจ้งปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ ตลอดจนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาล หรือจัดตั้งกลุ่มตัวแทนหรือองค์กรภายในชุมชน เพื่อร่วมกันในการติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาต่าง ๆ ภายในชุมชนของตน

2. ปรับปรุงและพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ของเทศบาล

2.1 ปรับปรุงและพัฒนาช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของเทศบาล ให้เข้าถึงประชาชนเพิ่มมากขึ้น เช่น เพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์ เพิ่มจุดและพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลได้รับข้อมูลข่าวสารจากเทศบาลได้ครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้น มีการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารของเทศบาลไว้ให้บริการแก่ประชาชนสามารถสืบค้นได้จากศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล

2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ควรปรับปรุงและพัฒนารูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ทั้งในด้านประชาชน ช่วงเวลา และสภาพพื้นที่ว่าในแต่ละชุมชนควรใช้ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารใดในการประชาสัมพันธ์ หรืออาจใช้หลายช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารได้รวดเร็ว ถูกต้อง และชัดเจนมากที่สุด

2.3 ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของเทศบาลให้น่าสนใจ ประชาชนเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายมากขึ้น เช่น ติดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ ข่าวสารในท่าทีการของชุมชน ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อแจ้งชุมชนได้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีการศึกษาหรือสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ จากศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล

3. เพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้กับประชาชน

3.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการและลงพื้นที่ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง เช่น บทบาท อำนาจหน้าที่ กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ของเทศบาล และประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลจากศูนย์ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล

3.2 พัฒนาผู้นำชุมชนให้มีภาวะผู้นำ มีความรู้ มีทักษะ มีศักยภาพในการเป็นตัวแทนที่ดีของชุมชน สามารถชักจูงให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง เป็นสื่อกลางในการประสานงานระหว่างคนในชุมชนและเทศบาล เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ในด้านอื่น ๆ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเทศบาลจะได้จัดบริการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ตลอดจนเกิดประโยชน์ เกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เช่น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติ ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง

3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นจากพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะพื้นที่ใกล้เคียงกับเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ปัญหา สำหรับส่งเสริมและพัฒนาการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

- กมล เข็มนาจิตร. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยชนบุรี, 8,(1), 80-89.
- เกษม วัฒนชัย. (2544). นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ไทยแลนด์ เอ็ดดูเคชั่น.
- โกวิท พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชนจำกัด.
- คณินิจ ธรรมทิ. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำกับการจัดการความขัดแย้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินตวิทย์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราลักษณ์ เขียวหลิ. (2553). ผู้นำกับการนำชุมชนสู่การพัฒนา. เข้าถึงได้จาก <https://www.13nr.org/posts/448872>
- โชติกา ธรรมวิเศษ. (2559). จิตวิทยาสำหรับครู. มหาสารคาม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2534). ทฤษฎีองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ: เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. (2558). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ. 2558-2562). ชลบุรี: เทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.
- ธนาศิลป์ เลี้ยวทอง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน: กรณีศึกษา อำเภอดงไผ่ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญดี บุญญาภิจ. (2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

- ประเดิม แพทย์รังษี. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2553). *วิธีการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพศาล เรืองวิรุณากุล. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางรี อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ยุธนา แดงนุ้ย. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายและการวางแผนสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รอยฮาน เจ๊ะหะ. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก: กรณีศึกษาตำบลเขาตุม อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมสุขภาพ, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *ภาวะผู้นำ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- รัฐ กัญชัย. (2558). *การรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดภาคตะวันตกตอนล่าง*. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 1075-1088.
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2549). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรรณ ทองกาวแก้ว. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่นในจังหวัดยะลา*. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 3(1), 16-32.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2557). *ความเข้าใจ*. เข้าถึงได้จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

- วิจักขณ์ อินทรสมบัติ. (2551). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำในกระบวนการกำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง*. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิภาดา มีแวง. (2551). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาอ้อ จังหวัดเลย*. การศึกษาอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). *การวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาท้องถิ่น: หลักพื้นฐานการทำงานอย่างมีส่วนร่วม*. เข้าถึงได้จาก http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0109501/Unit04/unit04_004.htm
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). *ภาวะผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2552). *การจัดการความรู้*. เข้าถึงได้จาก <http://www.ftpi.or.th>.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และวินัย วงศ์อาสา. (2555). สุขภาวะชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีสุข. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 29(2), 1-22.
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2552). *คู่มือประชาชน สิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540*. เข้าถึงได้จาก <http://www.oie.go.th/about/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%>
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. เข้าถึงได้จาก http://www.nhso.go.th/FrontEnd/page-network_history_Next.aspx
- สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล. (2552). *สิทธิการรับข้อมูลของประชาชนสิทธิของประชาชนเกี่ยวกับข้อมูล*. เข้าถึงได้จาก http://www.fisheries.go.th/marine/Information_Center/Authority.htm
- สุเทพ พงษ์ศรีวัฒน์. (2553). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บัณฑิต.
- สุภาภรณ์ จันทน์พัฒนา. (2546). *ความรู้ความเข้าใจของข้าราชการที่มีต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือ คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: ส.เจริญ การพิมพ์.

- อัญญาณี คล้ายสมบูรณ์. (2550). *การจัดการความรู้ฉบับปฐมบท*. นครปฐม: เพชรเกษม พรินติ้ง.
- อานิสงค์ โอทาทะวงศ์. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ทะเลบัวแดงในเขตเทศบาลตำบลเชียงแห้ว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์
สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bloom, B. B. (1971). *Handbook on formative and summative evaluation of student learning*.
New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C. (1978). *Test and measurement*. New York: McGraw Hill.
- Wikstrom, S., & Normann, R. (1994). *Knowledge & Value a new perspective on corporate
transformation*. New York: Routledge.

ภาคผนวก

--	--	--

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อการศึกษางานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยของนิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่ม และช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 2 คำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และด้านผู้นำชุมชน

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับประชาชนอายุ 18 ปีขึ้นไป และที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ไม่มีข้อผูกพันใด ๆ และไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบคำถามแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตเทศบาลนครเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

4. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ในการวิจัยเท่านั้น

5. กรุณากรอกแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริงหรือตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ใน หรือเติมข้อความให้ครบถ้วนตามความเป็นจริง ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ โดยไม่ระบุชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง
2. อายุ 1. 18-30 ปี 2. 31-40 ปี
 3. 41-50 ปี 4. 51 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส
 3. หย่า/ หม้าย
4. ระดับการศึกษา 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. 4. อนุปริญญา/ ปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. สูงกว่าปริญญาตรี
5. อาชีพ 1. ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว 2. รับจ้าง
 3. ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ
 4. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 1. ไม่เกิน 5,000 บาท 2. 5,001-10,000 บาท
 3. 10,001-15,000 บาท 4. มากกว่า 15,001 บาท
7. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมต่าง ๆ ที่จัดตั้งในชุมชนของท่านหรือไม่
 1. เป็น 2. ไม่เป็น
8. ท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางใด/ ความถี่ในการได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างไร/ ความพึงพอใจจากการได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ

ตอนที่ 2 คำถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
 คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น	ใช่	ไม่ใช่
1. ประชาชนมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาในการพัฒนาระดับหมู่บ้านและตำบล		
2. การจัดเวทีประชาคมเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนำเสนอปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน		
3. ผู้เข้าร่วมประชาคมมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการจัดประชาคมท้องถิ่น		
4. เทศบาลควรเป็นผู้เสนอปัญหาความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนของท่านในการจัดทำแผนพัฒนาเอง		
5. เทศบาลจะนำปัญหาและความต้องการของประชาชนมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลหรือไม่ก็ได้		
6. แผนงานพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นการพัฒนาเกี่ยวกับสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อยกระดับความเป็นอยู่และอำนวยความสะดวกในชุมชน		
7. ปัญหาความต้องการและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ได้จากการนำเสนอของประชาชนในเวทีประชาคมจะถูกนำมาจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปีของเทศบาล		
8. การจัดตั้งผู้แทนชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง และเป็นการประสานความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นด้วย		
9. ผู้เข้าร่วมประชาคมไม่สามารถติดตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการประชาคมท้องถิ่นเพื่อการดูแลรักษาทรัพย์สินของชุมชนได้		
10. ผู้เข้าร่วมประชาคมมีหน้าที่ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชาคมท้องถิ่น		

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนคร
เจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง ในแต่ละคำถามต่อไปนี้ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร				
1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารจากการจัดเวทีประชาคม เพื่อการจัดทำแผนชุมชน/ แผนพัฒนาเทศบาล				
2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารนโยบายของผู้บริหาร เทศบาลและการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล				
3. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดทำโครงการพัฒนา ของเทศบาล เช่น การทำถนน ขยายเขตไฟฟ้า ประปา โครงการฝักอาชีพ โครงการเทศบาลเคลื่อนที่ เป็นต้น				
4. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดให้บริการต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การให้บริการทำบัตรประชาชน การ ชำระภาษี เป็นต้น				
5. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดกิจกรรมของ เทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี งานวันสำคัญต่าง ๆ				
6. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารผลกระทบจากการจัดทำ โครงการพัฒนาของเทศบาล				
7. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการติดตาม และประเมินผลการจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของ เทศบาล				

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านผู้นำชุมชน				
1. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีความรู้ความสามารถ กล้าตัดสินใจเพื่อชุมชนและทำเพื่อชุมชน สามารถ ปรับตัวกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง				
2. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีความเสียสละ ให้ความสำคัญประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และมีความซื่อสัตย์สุจริต				
3. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีบุคลิกภาพ มนุษย์ สัมพันธ์ที่ดี มีการประสานงานที่ดี มีความกระตือรือร้น และเป็นที่ยอมรับของชุมชน				
4. คณะกรรมการชุมชนของท่านมองการณ์ไกล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งมั่นและทุ่มเททำงาน ให้กับชุมชน				
5. คณะกรรมการชุมชนของท่านสามารถทำงานแก้ไข ปัญหาตอบสนองความต้องการของชุมชน ประชาชน และชักชวนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน				
6. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีส่วนร่วมและให้ ความสำคัญในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน				
7. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีการจัดประชุม ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้ รับรู้ข้อมูลข่าวสาร หาข้อเสนอแนะเพื่อให้เกิดการ พัฒนาในชุมชน				

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
8. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีความโปร่งใส มีการรายงานผลการทำงานต่าง ๆ ให้ชุมชนทราบ และเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบการทำงาน				
9. ผู้คณะกรรมการชุมชนของท่านมีความรับผิดชอบ ในการทำงาน และผลที่ได้รับจากการดำเนินงานต่าง ๆ				
10. คณะกรรมการชุมชนของท่านมีการรับฟัง ข้อคิดเห็นจากกลุ่มบุคคลที่ได้รับประโยชน์ และเสียประโยชน์หรือกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรง จากการทำงานเพื่อการพัฒนาชุมชน				

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลนครเจ้าพระยา
สุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
เพียงคำตอบเดียว

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	การมีส่วนร่วม		
	ไม่เคย (1)	บางครั้ง (2)	ทุกครั้ง (3)
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. ท่านเคยได้ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน			
2. ท่านเคยเข้าร่วมโครงการประชาคมเพื่อนำเสนอปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น			
3. ท่านเคยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ต่อแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมในการพัฒนาเทศบาล			

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	การมีส่วนร่วม		
	ไม่เคย (1)	บางครั้ง (2)	ทุกครั้ง (3)
ที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น			
4. ท่านเคยได้มีส่วนร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหาความต้องการของท้องถิ่น			
5. ท่านเคยได้มีส่วนร่วมเพื่อตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญก่อน/หลังของโครงการ/ กิจกรรมที่เทศบาลควรดำเนินการ			
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ			
6. ท่านเคยได้ร่วมสนับสนุนงบประมาณส่วนตัวหรือบริจาคสิ่งของต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการทำงานของเทศบาลเพื่อพัฒนาท้องถิ่น			
7. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ปัญหาด้านถนน ไฟฟ้า อาชญากรรม สิ่งแวดล้อม เป็นต้น			
8. ท่านมีส่วนร่วมดูแลสิ่งสาธารณะที่เทศบาลจัดให้มี เช่น ถังขยะ ถนน บ่อน้ำ สวนสุขภาพ เป็นต้น ให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย			
9. ท่านเคยคิดริเริ่มหรือช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลเข้ามาดำเนินการในหมู่บ้าน/ ตำบลของท่าน			
10. ท่านเคยเข้าร่วมการจัดโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาล เช่น การจัดงานประเพณี การฝึกอบรมอาชีพ การรณรงค์ต่าง ๆ			
ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์			
11. ท่านหรือบุคคลในครอบครัวเคยได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากเทศบาล เช่น สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส			
12. ท่านหรือบุคคลในครอบครัวเคยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านสาธารณสุข เช่น การป้องกันโรคระบาดต่าง ๆ ด้านสุขภาพ สุขอนามัย และยาเสพติด			

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน	การมีส่วนร่วม		
	ไม่เคย (1)	บางครั้ง (2)	ทุกครั้ง (3)
13. ท่านหรือครอบครัวได้รับประโยชน์จากโครงการเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกีฬา			
14. ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค เช่น ด้านถนน ไฟฟ้า ประปา ระบบระบายน้ำ			
15. ท่านได้รับผลประโยชน์จากโครงการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย การปลูกต้นไม้ การแก้ไขปัญหามลพิษต่าง ๆ			
ด้านการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล			
16. ท่านเคยได้ร่วมติดตามว่าเทศบาลมีการนำปัญหาความต้องการของประชาชนจากการนำเสนอในเวทีประชาคมมาดำเนินการ			
17. ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณและความโปร่งใสการบริหารงานตามแผนงาน/ โครงการของเทศบาล			
18. ท่านเคยได้ร่วมติดตามผลการดำเนินงานของเทศบาลในการแก้ไขปัญหาจากข้อร้องเรียนต่าง ๆ ของประชาชน			
19. ท่านเคยได้ร่วมในการเสนอข้อบกพร่องหรือผลกระทบจากการดำเนินงานของเทศบาลให้เทศบาลได้รับทราบ			
20. ท่านเคยได้ร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการพัฒนาและแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการดำเนินงานของเทศบาล			

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้